

**Høgskolen
i Innlandet**

Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Kristin Gjerdalen

Masteroppgave
Utdanningskrav i den nye
barnevernsloven. En tekstanalyse av
forarbeidene.

Education requirements in the new Child Welfare Act. A textual analysis of the preparatory works.

Master i sosialfaglig arbeid med barn, unge og deres familier

SBU3009

2024

Førord

Endelig, kom jeg i mål med dette store og spennende prosjektet, som best kan beskrives som en berg- og dalbane! Motivasjonen min har gjennom hele prosessen vært et ønske om å videreutvikle meg, tilegne meg ny kunnskap og utvikle nye forståelser i et fagfelt som jeg har jobbet med i nesten to tiår.

Det har vært oppturer med gode opplevelser og fagutvikling men også frustrasjon og svikt i motivasjonen. Arbeidet med masteroppgaven har utviklet meg som menneske og fagperson, og de som har fulgt meg på reisen vet hva det har kostet.

Jeg sitter igjen med en erkjennelse av hvor viktig kunnskap er, og betydningen av å utfordre seg selv for å ikke stagnere, i et fagfelt som er i rivende utvikling.

Først og fremst, takk til barna mine, som hver dag viser meg hva som er viktig i livet!

Takk til min veileder, Halvor Nordby, for all din tid og gode innspill!

Til Terje, takk for at du trodde på meg og prosjektet mitt, men mest av alt, takk for at du er her, hver dag.

Aust Torpa, mai 2024.

Sammendrag

Barnevernet har over flere år vært gjenstand for skarp kritikk etter flere funn og avsløringer omkring til dels omfattende svikt i tjenestene barnevernet tilbyr. Det pågår et omfattende kompetanseløft på barnevernsfeltet, og det er iverksatt en rekke tiltak for å øke kompetansen.

Den nye barnevernsloven trådte i kraft 1. januar 2023, og inneholder flere endringer fra den foregående barnevernloven fra 1992. En av endringene i lovgivningen er et krav til mastergrad for de som skal utføre arbeid i barnevernet.

Formålet med denne masteroppgaven er å undersøke hva som har ledet frem til dette utdanningskravet. Ved bruk av tekstanalyse, nærmere bestemt idéanalyse, skal jeg undersøke hva som fremkommer i seks dokumenter om de bakenforliggende årsakene til lovkravet.

Funnene i analysen viser at det fremkommer en klar enighet i dokumentene om at arbeidet i barnevernet er komplekst og sammensatt av flere fagfelt, som stiller høye krav til barnevernet. Et funn peker på at omfattende svikt i barnevernet direkte kan tilskrives mangel på kompetanse i tjenestene. I tillegg har tekstene vist at det er mangelfulle grunnutdanninger og variasjoner knyttet til hva en barnevernsarbeider får av kompetanse etter endt utdanning.

Når det i tekstene beskrives hva som er kompetansebehovet i barnevernet, trekkes det særlig frem mangler ved analytisk kompetanse, forvaltningskompetanse og juridisk kompetanse i dagens barnevern.

Abstract

For several years, the Child Welfare Service has been the subject of sharp criticism after several findings and revelations about extensive failures in the services offered by the Child Welfare Service. A comprehensive competence boost is underway in the child welfare field, and a number of measures have been implemented to increase competence.

The new Child Welfare Act entered into force on 1 January 2023, and contains several amendments from the previous Child Welfare Act from 1992. One of the changes in the legislation is a requirement for a master's degree for those who will perform work in the child welfare service.

The purpose of this master's thesis is to investigate what has led to this educational requirement. Using text analysis, more specifically idea analysis, I will examine what emerges in six documents about the underlying reasons for the legal requirement.

The findings of the analysis show that there is a clear consensus in the documents that the work in the child welfare service is complex and composed of several disciplines, which places high demands on the child welfare service. One finding points out that extensive failures in child welfare can be directly attributed to a lack of competence in the services. In addition, the texts have shown that there are inadequate basic education and variations related to what a child welfare worker acquires in terms of competence after graduation.

When the texts describe what the competence needs are in the child welfare services, shortcomings in analytical competence, administrative competence and legal competence in today's child welfare services are particularly highlighted.

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING.....	7
1.1. Bakgrunn	7
1.2. Problemstilling og forskningsspørsmål	9
1.3. Avgrensning.....	10
1.4. Oppgavens oppbygging.....	10
2. BAKGRUNN.....	12
2.1. Lovkravet.....	12
2.2. Tematisk perspektiv	13
2.2.1. Aktualitet.....	15
2.2.2. Offentlig debatt.....	16
2.3. Konteksten: Undersøkelser og utredninger knyttet til kompetanse i barnevernstjenesten	17
2.4. Kompetanseheving i barnevernet.....	20
2.4.1. Barnevernsreformen	20
2.4.2. Tiltak for å styrke kompetansen i barnevernstjenesten	21
2.5. Dokumentene	24
2.5.1. NOU 2016:16 Ny barnevernslov – sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse.	26
2.5.2 Mer kunnskap- bedre barnevern. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024	28
2.5.3. Kompetanse i den kommunale barnevernstjenesten. Kompetansekartlegging og gjennomgang av relevante utdanninger. NIFU rapport 2017:28.....	29
2.5.4. Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet	31
2.5.5. Prop. 133 L (2020-2021) – Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven.	32
2.5.6. Faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern.....	33
3. TEORI.....	35
3.1. Kompetanse i barnevernstjenesten	35
3.2. Analytisk kompetanse og forvaltningskompetanse	38

3.3. Personlig kompetanse	40
3.4. Oppsummering	41
4. METODE	42
4.1. Tekstanalyse	42
4.2. Idéanalyse	44
4.3. Idealtyper	45
4.4. Innsamling og utvalg av dokumenter.....	46
4.5. Gjennomføring av lesning	48
4.6. Egen forskerrolle og etiske hensyn	48
5. RESULTAT	50
5.1. Kort repetisjon av dokumentene	50
5.2. Forskningsspørsmålene.....	53
5.2.1. Forskningsspørsmål 1:.....	53
Hvilke forforståelse finnes i kravet til masterutdanning?.....	53
5.2.2 Forskningsspørsmål 2:.....	58
Mastergrad eller andre kompetansehevingstiltak?	58
5.2.3. Forskningsspørsmål 3:.....	64
Hvilke fagperspektiver ligger til grunn for krav om mastergrad?	64
6. DRØFTING	69
6.1 Grunnlag for krav om mastergrad.....	69
6.2 Forvaltningskompetanse og analytisk kompetanse.....	70
6.3. Forsvarlighetskravet: tilstrekkelig kompetanse og nødvendige faglige kvalifikasjoner	72
6.4 Personlig kompetanse.....	75
6.5 Kvalitet og lengde på utdanningene	76
6.6. Aktuell situasjon og videre forskning	78
6.7. Avslutning.....	79
LITTERATURLISTE	81

1.INNLEDNING

Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barnevernet skal også ha en forebyggende dimensjon og bidra til at barn og unge får trygge og gode oppvekstvilkår.

Barnevernet har en sentral posisjon i norsk forvaltning, og i kraft av tjenestens mandat og samfunnsposisjon, er det således en tjeneste som har unik tilgang til barn og familier som lever i vanskelige livssituasjoner. Barnevernet som arbeidsfelt kan være komplekst og sammensatt av flere fagdisipliner, som samlet sett krever kunnskap og kompetanse på flere områder. Som ansatt i barnevernet må man i kraft av lovverket og i henhold til samfunnsmandatet balansere rollen som hjelper på den ene siden og kontrollør på den andre siden.

Barnevernsfeltet er i kontinuerlig utvikling og det har kommet til nye forståelser og perspektiver gjennom de siste tiårene. Barnevernet opplever for tiden en historisk satsing på økt kompetanse, og det er de siste årene iverksatt en rekke tiltak for å øke kompetansen.

1.1. Bakgrunn

Det pågår for tiden et historisk kompetanseløft på barnevernsfeltet. Etter at det gjennom flere år har blitt rettet sterk kritikk til barnevernets praksis og kompetanse via en rekke offentlige rapporter og undersøkelser, har det de senere årene blitt iverksatt flere tiltak for å bedre innhold i tjenestene.

Den 1. januar 2023 trådte den nye barnevernsloven (2021) i kraft (enkelte endringer trådte i kraft i 2022 som følge av Barnevernsreformen), og erstattet den tidligere barnevernloven (1992). Den nye barnevernsloven har blant annet til hensikt å sikre økt rettssikkerhet for barn og familier som mottar hjelp fra barnevernet. I tillegg har barnevernsloven moderniseringer i forhold til samfunnsendringer, og den kommer med et enklere språk og forbedret struktur. Loven har til hensikt å sette barns behov i sentrum og bidra til økt forebygging og tidlig innsats (NOU 2016:16).

En av de mange endringene i den nye barnevernsloven omhandler at det blir stilt krav til kompetanse i form av barnevernsfaglig master eller annen relevant videreutdanning.

Formålet med denne masteroppgaven er å undersøke hvordan det lovfestede kravet til utdanning er begrunnet i forarbeidene til den nye barnevernsloven. Jeg ønsker å utforske hvilke forforståelser og antagelser som ligger til grunn for at det nå foreligger et utdanningskrav i den nye barnevernsloven, ved å analysere utvalgte dokumenter.

Den gamle barnevernloven inneholdt ingen spesifikke krav til kompetanse, men inneholdt et lovkrav som omhandlet at tjenester og tiltak etter loven skulle være *forsvarlige*. Dette forsvarlighetskravet ble ansett som dekkende i forhold til at barnevernet skulle inneha tilstrekkelig kompetanse og faglige kvalifikasjoner. Dette skal vi komme tilbake til.

Jeg har i løpet av mitt yrkesaktive liv i barnevernstjenesten lest mange offentlige utredninger og revisjoner, meldinger, rapporter og vurderinger av barnevernets arbeid. I tillegg har flere enkeltsaker har funnet veien til media og skapt et engasjement. Barnevernet har til alle tider vært gjenstand for omfattende kritikk, og det er gjennom utallige rapporter og utredninger slått fast at det er mangler ved tjenestetilbudet som gis til barn og deres familier.

Temaet er særlig aktualisert, både gjennom nasjonal og internasjonal media og i fagmiljøene de siste årene, ved at Norge er dømt for brudd på menneskerettighetene i en rekke saker (Haugevik & Neumann, 2020). Dette er naturligvis en alvorlig situasjon, ikke bare for enkeltmenneskene det omhandler, men også i lys av Norge som rettsstat og foregangsland når det kommer til å ha barnets beste og rettssikkerhet i fokus.

Jeg har med stor nysgjerrighet og med økende interesse underveis undret meg over hva som skal til for at barnevernet skal sørge for å sikre at alle barn får den omsorgen de trenger, og hvordan man kan redusere svikt og mangler i barnevernet.

Selv om det ved første øyekast kan virke logisk at det er kompetanseheving som er løsningen på barnevernets mange utfordringer, har jeg undret meg over om det kan være andre tiltak som er mer treffende. For å finne ut hvordan man kan avhjelpe en situasjon, er det nødvendig å avklare hva som er bakgrunnen for problemene.

Handler dette om mangel på kompetanse, utdanning, veiledning eller opplæring? Er det utfordringer knyttet til knapphet på ressurser, høyt sykefravær og stor turnover i tjenestene? Mangel på internkontroll, behov for styrket ledelse eller struktur og organisering i tjenestene?

Eller handler det om egenskaper ved den enkelte barnevernarbeider, det å ikke tåle presset og den emosjonelle belastningen ved å møte barn og familier i krise?

Jeg har møtt, og møter fremdeles forforståelser i form av at barnevernet ikke gjør en god nok jobb, og at det er svikt og mangler i arbeidsutførelsen. Dette er det vanskelig å være uenig i, men jeg har samtidig kjent et ønske på vegne av egen tjeneste og etaten i sin helhet at vi sikrer gode tjenester for barn, unge og deres familier.

Barn og unge som utsettes for uheldige oppvekstvilkår og svikt i tjenestene fra barnevernet har store omkostninger, ikke bare for enkeltindividet og deres familier, men også i en samfunnsmessig kontekst. Det synes lite omstridt at en oppvekst preget av omsorgssvikt er å anse som et traume og at det har sammenheng med utvikling av ulike vansker, både i barndom og voksenliv.

Samfunnet har stor interesse i å ha et virksomt barnevern, som sikrer at barn og unge har en trygg og god oppvekst.

Jeg ønsker med denne masteroppgaven å rette fokus på kompetanse i barnevernstjenesten. Herunder både hva som er status i barnevernstjenestene i dag, hva finnes av kompetanse og hva som er kompetansebehovet, men også i forhold til om krav til mastergrad hos de ansatte oppnår den kompetansen som forutsettes for å realisere barnevernets mandat.

1.2. Problemstilling og forskningsspørsmål

Denne masteroppgaven har følgende problemstilling:

Hvordan begrunnes lovfestet krav til mastergrad i forarbeidene til den nye barnevernsloven?

Ved bruk av tekstanalyse, nærmere bestemt idéanalyse skal jeg undersøke hva som fremkommer i dokumentene omkring kompetansekrav, og hva som har ledet frem til lovkravet.

For å besvare problemstillingen har jeg utarbeidet følgende forskningsspørsmål:

1. *Hvilke forforståelse finnes i kravet til masterutdanning?*
2. *Mastergrad eller andre kompetansehevingstiltak?*
3. *Hvilke fagperspektiver ligger til grunn for krav om mastergrad?*

1.3. Avgrensning

Barnevernets behov for kompetanse, den nye barnevernsloven og det nye lovkravet knyttet opp til utdanning er store temaer, som naturlig nok er i behov av en del avgrensninger, gitt oppgavens ramme og omfang.

Jeg avgrenser problemstillingen til å omhandle lovkravet for å arbeide i det *kommunale* barnevernet. Dette innebærer at jeg ikke vil beskrive lovkravet som omhandler arbeid i institusjonsbarnevernet.

Kompetanse er et stort tema som berører flere fagfelt, og jeg vil i det følgende ha fokus på *barnevernfaglig kompetanse*, og hva som trengs for å arbeide i barnevernet.

Når det i barnevernsloven er nedfelt et krav til utdanning, finner vi også unntaksbestemmelser i form av erfaring og annen videreutdanning. Jeg skal ikke omtale dette nærmere i denne oppgaven.

1.4. Oppgavens oppbygging

For å besvare min problemstilling og forskningsspørsmål, har jeg valgt å dele inn oppgaven i seks kapitler.

Kapittel 1 er oppgavens innledningskapittel, hvor det kort beskrives bakgrunn. I tillegg presenteres oppgavens problemstilling og forskningsspørsmål samt beskrivelser av avgrensning og oppgavens oppbygging.

Kapittel 2 beskriver bakgrunnen for oppgaven. Kapitlet beskriver et tematisk perspektiv, hvor jeg også gjør rede for aktualitet og offentlig debatt.

Det vil også bli en kontekstuell innføring, hvor jeg blant annet kort skal gjøre rede for det store kompetanseløftet som foregår på barnevernsfeltet nå, for å sette lovkravet i sammenheng med utviklingen på feltet generelt.

Til sist i kapitlet skal jeg beskrive datamaterialet i oppgaven samt en presentasjon av de seks dokumentene som er analysert.

Kapittel 3 er oppgavens teorikapittel og beskriver kort teoretiske perspektiver. Kompetanse er en sentral del av oppgaven, og jeg vil beskrive hvilke kompetanse barnevernstjenesten er i behov av.

Kapittel 4 er oppgavens metodekapittel, der det beskrives bruk av tekstanalyse generelt og idéanalyse spesifikt for å analysere de utvalgte dokumentene og hvordan funnene fremkommer. Jeg skal beskrive innsamling og utvalg av dokumenter, samt egen forskerrolle og etiske hensyn.

Kapittel 5 skal presentere resultater av tekstanalysen av dokumentene. Resultatene presenteres kategorisk i henhold til forskningsspørsmålene i denne oppgaven.

Kapittel 6 er oppgavens drøftingsdel. Funnene som er presentert i kapittel 5 drøftes i lys av relevant teori. Kapitlet avsluttes med videre forskning og avslutning.

2. BAKGRUNN

I denne delen av oppgaven vil jeg innledningsvis presentere det nye lovkravet, før oppgaven beskrives i et tematisk perspektiv, herunder bakgrunn og valg av tematikk, aktualitet og offentlig debatt.

Opgaven skal så beskrives i en kontekst ved at jeg viser til et utvalg av undersøkelser, utredninger og kartlegginger gjennomført de siste årene, knyttet til barnevernets arbeid og kompetanse.

Som tidligere nevnt pågår det en omfattende kompetanseheving på barnevernsfeltet. Temaet for denne masteroppgaven omhandler lovkravet knyttet til at ansatte i barnevernet skal ha mastergrad. Dette er bare et tiltak av en lang tiltakskjede som er iverksatt gjennom de siste årene for å styrke og heve kompetansen i det kommunale barnevernet, og det skal kort gjennomgå hvilke andre tiltak som er iverksatt.

Til sist i denne delen kommer en presentasjon av dokumenter.

2.1. Lovkravet

Krav til kompetanse i barnevernstjenesten er omhandlet i den nye barnevernsloven (2021):

§ 15-6. Krav til kompetanse for barnevernstjenestens personell m.m.

Personell i barnevernstjenesten som skal utføre oppgaver etter § 15-3 tredje ledd, skal fra 1. januar 2031 oppfylle ett av følgende vilkår:

- a. barnevernsfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå*
- b. relevant bachelorutdanning dersom det innen 1. januar 2031 kan dokumenteres minst fire års arbeidserfaring fra barnevernet i tillegg til at det er gjennomført en barnevernsfaglig eller annen relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng.*

Bestemmelsen gjelder også for barnevernstjenestens leder og lederens stedfortreder, for sakkyndige som barnevernstjenesten har engasjert etter § 2-2, og for personell som bistår barnevernstjenesten med utredning som barne-, ungdoms- og familieetaten tilbyr etter § 16-3 fjerde ledd bokstav a.

Kommunen kan gi midlertidig dispensasjon fra kravet om mastergrad i tilfeller der stillingen det søkes om dispensasjon for har vært offentlig utlyst, og ingen

kvalifiserte søkere har meldt seg. Kommunen skal lage en ettårig plan for systematisk veiledning av den nyansatte ved utførelse av de oppgavene som følger av § 15-3 tredje ledd. Kommunen skal informere statsforvalteren om at midlertidig dispensasjon er gitt.

Den ansatte må innen tre år fra tidspunktet for tiltredelse ha gjennomført og bestått en barnevernsfaglig eller annen relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng. Kommunen kan gi varig unntak fra kravet om mastergrad når det foreligger dokumentasjon på bestått videreutdanning. Kommunen skal informere statsforvalteren om at varig unntak er gitt.

(Lov om barnevernstjenester)

Dette er store og viktige endringer, og kommunen blir blant annet pålagt å ha ansatte som har mastergrad, eventuelt kan dette kravet fravikes dersom de ansatte har lang arbeidserfaring i tillegg til videreutdanning. Dette stiller store krav, både til de ansatte i barneverntjenesten, men også til kommunene. Dette vil på den ene siden innebære at det må settes av midler og kapasitet til kompetansehevende tiltak. På den andre siden kan det bli vanskeligere å rekruttere kompetente ansatte. I tillegg vil det stille krav til de ansatte som vil bli pålagt å gjennomføre etter- eller videreutdanning. For arbeidsgivere vil det utgjøre store endringer i lønnskostnader etter endt utdanning.

2.2. Tematisk perspektiv

Valg av tema for masteroppgaven handler om en nysgjerrighet knyttet til hvordan barnevernet kan redusere svikt og mangler i tjenestene og om et lovkrav knyttet til kompetanse vil være løsningen på de utfordringer som barnevernet står ovenfor.

Undersøkelsen har til hensikt å gå dypere inn i bakgrunnen for kompetansekravet i den nye loven, og finne ut hva som har ledet frem til lovkravet om mastergrad for de ansatte. Hvilke forforståelser finner vi og hvilke forskning ligger til grunn? Hvilke fagperspektiver og syn på kompetanse fremkommer i forarbeidene og hvorfor er krav til mastergrad en foretrukket kompetansehevingsmetode- fremfor noe annet?

En måte å avklare disse spørsmålene på, er å gå dypere inn i problemstillinger knyttet til hvorvidt utdanning på masternivå hos de ansatte i barnevernet vil medføre økt kunnskap, mer

kompetente ansatte og dermed et styrket barnevern, som i større grad oppfyller lovens krav til saksbehandling.

På den andre siden kan man stille spørsmål hvorvidt det er tilstrekkelig med bachelorutdanning for å jobbe i barnevernet. Et fagfelt som både er sammensatt av flere fagdisipliner og som er komplekst i den forstand at det innebærer et samfunnsmandat som skal sikre at barn og unge har gode oppvekstvilkår. Det stiller store krav til både kunnskap og kompetanse, men også menneskelige egenskaper.

Vil det gjøre det mer attraktivt å jobbe i barnevernet dersom det stilles krav til masterutdanning? Eller vil det medføre at det blir problematisk å rekruttere ansatte til tjenesten, siden det foreligger så høyt kompetansekrav?

Lovkravet har implikasjoner på mange områder, og det vil påvirke enkeltmennesket som arbeider i barnevernet og barna og familiene som mottar hjelp, kommunen og barnevernet, utdanningsinstitusjonene, fylkeskommunale og statlige instanser.

Mange har ment at barnevernet trenger flere ressurser og en styrkning av personell i tjenestene. Er dette vurdert som et mulig tiltak for å bedre resultatene i barnevernet, kan det tenkes at en styrking av kapasiteten i de ulike tjenestene vil medføre at barnevernarbeiderne har bedre tid til å følge opp hvert barn og deres familie, og således resultere i bedre kvalitet på tjenestene?

Som nevnt tidligere i oppgaven pågår det et stort kompetanseløft på barnevernfeltet. Hvordan påvirker dette hverdagen til de ansatte i barnevernet? Finnes det økonomiske midler og menneskelige ressurser til å gjennomføre dette, uten at det går på bekostning av tjenestene, og at det generer nye avvik?

Lovfesting av krav til masterutdanning for ansatte i det kommunale barnevernet innebærer nødvendigvis at det i fremtiden vil være behov for langt flere ansatte med slik utdanning. Det er anslått at det er rundt 7 prosent av ansatte i det kommunale barnevernet som har utdanning på masternivå, og det er begrensede muligheter for spesialisering i form av en mastergrad (Prop. 133 L 2020-2021).

Barnevernstjenesten er til stadighet gjenstand for kritikk, både nasjonalt og internasjonalt. Dette er dokumentert gjennom flere offentlige granskninger (Helsetilsynet, 2017; NOU 2000:12; NOU 2017:12) og de nylige domfellingene i EMD, og det viser seg at norske diplomater bruker mye tid og ressurser på å håndtere den internasjonale kritikken mot det norske barnevernet (Haugevik & Neumann, 2020).

2.2.1. Aktualitet

Spørsmål omkring utdanningsnivå i barnevernstjenesten er et tema som har stor aktualitet, i de kommunale barnevernstjenestene og på barnevernsfeltet for øvrig. I tillegg er temaet omkring utdanningsnivå et politisk tema som innebefatter verdimessige og økonomiske spørsmål som berører flere etater og samfunnsinstitusjoner.

Debatten har pågått over mange år, og er stadig like aktuell.

Som tidligere nevnt, står barnevernstjenesten ovenfor et enormt kompetanseløft, og til dels gjennomgripende endringer på flere områder. Krav om mastergrad til de ansatte i barnevernet er bare en av flere endringer i den nye loven. Loven er nylig trådt i kraft og vi ser enda ikke konsekvensen av endringene knyttet til lovkravet om mastergrad, og hvilke implikasjoner dette har for de ulike instansene.

Arbeidet med ny barnevernlov startet i 2014, og det ble nedsatt et arbeidsutvalg som skulle se på hvordan barnevernloven fra 1992 kunne forenkles. I tillegg til forenkling av loven hadde utvalget fått i mandat å se på barnevernets ansvarsområde, forebyggende arbeid, prinsippene i barnevernet, tidsriktig barnevernlov, partsrettigheter og samvær og eventuell rettighetsfesting (Prop 133L, 2020-2021).

Det har vært store endringer i familiemønstre siden den daværende loven ble vedtatt i 1992, blant annet i forhold til endrede familiesituasjoner, og det er et behov for at barnevernloven tilpasses samfunnsutviklingen. I tillegg er det et skjæringspunkt mellom barneloven og barnevernloven, som kan fremstå som problematisk i enkelte sammenhenger.

Når det kommer til barnevernets ansvarsområde er det også utfordringer knyttet til hva som er barnevernets samfunnsoppdrag, og hva som skal være barnevernets prioriterte

arbeidsoppgaver. Det er viktig å vurdere hva som skal være barnevernets kjerneoppgaver og ansvar.

De siste årene har Norge blitt dømt for brudd på menneskerettighetene i en rekke enkeltsaker, noe som har aktualisert temaet ytterligere, både gjennom nasjonal og internasjonal media og i fagmiljøene (Haugevik & Neumann, 2020).

Den 8. april 2024 sender Barne- og familiedepartementet ut et høringsnotat, med forslag til endringer i barnevernsloven. En av endringene som foreslås her, er å lempe på kravet til mastergrad (Barne- og familiedepartementet, 2024, s. 261-262). Dette kommer vi tilbake til i punkt 6.4.

Dette illustrerer aktualiteten, i skrivende stund er det altså enda ikke avklart om kravet til mastergrad skal bli stående, eller om det kommer lovendringer.

2.2.2. Offentlig debatt

Krav om master i barnevern vil gjelde ansatte i barnevernstjenesten som skal utføre kjerneoppgaver i tillegg til leder og stedfortredende leder. Det nye lovkravet har skapt offentlig debatt der noen har gitt sin tilslutning til lovkravet, mens andre har vært uenige.

Ulike fagpersoner og ansatte i barnevernsfeltet har engasjert seg i den offentlige debatten omkring krav til masterutdanning. Barnevernsleder i Kongsvinger barnevernstjeneste, Tone Risvoll Kvernes har uttalt at hun mener at personlige egenskaper er viktigere enn en mastergrad og at barnevern først og fremst er et menneskefag. Hun mener at krav om masterutdanning er skivebom, og at førstelinja i barnevernet ikke trenger en akademisk tilnærming til faget, men at det handler om personlige egenskaper og hvordan man håndterer situasjoner.

Samtidig mener hun at de som er ansatt kan ta en mastergrad mens de er i jobb, slik blir mastergraden en del av jobben og jobben en del av mastergraden. Videre uttaler Kvernes at hun mener at man må bruke teori i praksis, ellers har ikke masterutdanningen noen hensikt, og at det største problemet er at studenter har for lite praksis og at det burde være tvungen praksis i førstelinja i barnevernet (FO, 2020).

Også utdanningsinstitusjonene blir påvirket av krav til mastergrad i barnevernet, da det er høyskolene og universitetene som skal tilby utdanning på masternivå. I 2020 sendte Kunnskapsdepartementet forslag til forskrift om retningslinjer for to masterutdanninger, master i barnevern og master i barnevernsarbeid (Regjeringen, 2020).

Utdanningsinstitusjonene har uttalt seg om kravet til mastergrad for å arbeide i barnevernstjenesten, dette i sammenheng med det eksisterende utdanningstilbudet. Et av temaene som har vært debattert har omhandlet hvorvidt det skal tilbys en integrert masterutdanning med et femårig løp, eller om utdanningen bør bestå av en treårig bachelorutdanning pluss en toårig masterutdanning. Det har vist seg at utdanningsinstitusjonene har hatt en uenighet knyttet til hvordan utdanningskravet skal møtes (Khrono, 2021).

2.3. Konteksten: Undersøkelser og utredninger knyttet til kompetanse i barnevernstjenesten

For å forstå bakgrunnen for det lovfestede utdanningskravet for arbeid i barnevernstjenesten, og hvorfor dette har oppstått, er det nødvendig å sette dette lovkravet i en kontekst.

Som tidligere påpekt i denne oppgaven, er det de siste årene gjennomført en rekke undersøkelser, utredninger og kartlegginger som har avdekket til dels store og alvorlige mangler i barnevernet. Som følge av de mange funnene knyttet til avvik i barnevernets arbeid er det utarbeidet flere utredninger som skisserer behovet for en styrkning av kompetansen i barnevernet.

I det følgende skal det presenteres ulike rapporter og utredninger knyttet til svikt i barnevernet. Dette er ikke en uttømmende presentasjon av rapporter og utredninger, men skisserer noen av utfordringene på barnevernsfeltet de siste tjue årene.

Allerede i NOU 2000:12 «Barnevernet i Norge. Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer» fremmes ulike anbefalinger for å forbedre tjenestene i barnevernet, selv om utvalget peker på «*de faglige og menneskelige kvalitetene som finnes i barnevernet, der barn og ungdom i en meget vanskelig situasjon tas vare på med verdighet og varme*» (NOU 2000:12, s.4).

Blant temaene i utredningen var kompetansen til de ansatte i tjenestene, og det ble pekt på et behov for å styrke den faglige og etiske kompetansen. Allerede i denne utredningen ble det altså vurdert behov for utdanning på masternivå.

Treårig høyskoleutdanning anses som nødvendig, men ikke som tilstrekkelig for å inneha stillinger i barnevernet. For å styrke den formelle og reelle kompetansen, må grunnutdanningen påbygges med veiledning og målrettet videreutdanning. Utvalget mener at et minimumsnivå bør være to års påbygging inkludert ett år med veiledet praksis (NOU 2000:12, s. 14).

I NOU 2009:8 «Kompetanseutvikling i barnevernet. Kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning» fremhever utvalget at å sikre nødvendig kompetanse hos de ansatte i barnevernet er en grunnleggende forutsetning for å ivareta barnevernets mandat.

«For enkelte arbeidsområder i barnevernet bør det etter hvert stilles krav om mastergradseksamen. Det gjelder særlig for faglige ledere i barnevern» (NOU 2009:8, s. 13)

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet la frem Prop. 106L Endringer i barnevernloven (2012-13, s. 56). Også her fremkommer det at departementet ønsker å videreutvikle kompetansen og kunnskapsgrunnlaget fremover, og peker på at det er *«.. behov for å styrke lederkompetansen, den juridiske kompetansen, kunnskap om barns medvirkning, og kompetanse om oppfølging av fosterhjem og om barn utsatt for vold og overgrep»*.

I Statens helsetilsyns rapport 1/2015 fremkommer det resultater etter landsomfattende tilsyn knyttet til om barn som får i fosterhjem har den oppfølgingen de har behov for og krav på. Rapporten viser flere alvorlige lovbrudd og avvik, blant annet knyttet til oppfølging av lovpålagt besøk i fosterhjemmet, manglende medvirkning fra barn, mangelfull dokumentasjon av aktiviteter og dokumentasjon av vurderinger, svikt i ledelsen knyttet til internkontroll og mangelfull opplæring (Helsetilsynet, 2015, s. 3-4).

I 2017 ble NOU 2017:12 «Svikt og svik. Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt» utgitt. Utredningen hadde til hensikt å undersøke alvorlige saker av vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt mot barn, med henblikk på å se om forholdene kunne blitt forebygget eller avdekket av tjenesteapparatet.

Utvalget avdekket svært alvorlige tilfeller av vold og overgrep mot barn, og utvalget fant brudd på lov og krav til forsvarlige tjenester. Det ble avdekket at det offentlige hjelpeapparatet burde forstått hva barna ble utsatt for, og grepet inn. Utvalget mente at noe av årsaken til svikt fra hjelpeapparatet omhandlet mangel på kunnskap og kompetanse.

Blant de mange avvikene som ble avdekket av utvalget, fremkom det blant annet at det var manglende forståelse for årsaker til symptomer, atferdsuttrykk og bekymringstegn hos barn og foreldrenes sårbarheter ble ikke fanget opp. Videre så man at melde- og avvergeplikt ikke ble overholdt og det var mangelfullt undersøkelsesgrunnlag for vurderinger og beslutninger. I tillegg var det for lang saksbehandlingstid og dårlig dokumentasjon, journalføring og evaluering samt svikt i samarbeid mellom tjenester.

Utvalget foreslo en rekke tiltak, både på individ og systemnivå, herunder blant annet å utrede en innføring av autorisasjonsordning for ansatte i barnevernstjenesten, samle forskning og kunnskaps- og kompetanseutvikling om vold mot barn som et eget område i regionale miljøer, sikre mer kunnskap om vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt til både barn, unge og i samfunnet generelt (NOU 2017:12, s. 15-17).

Statens helsetilsyn fikk i 2016 i oppdrag av Barne- og likestillingsdepartementet å vurdere minst 100 barnevernssaker som har vært til behandling i Fylkesnemndene, for å se på om kvaliteten i arbeidet er i tråd med god barnevernfaglig praksis. Helsetilsynet utga rapporten «Det å reise vasker øynene» (Helsetilsynet, 2019).

Helsetilsynet finner mangler knyttet til analyser av informasjon som fremkommer i barnevernstjenestens undersøkelse, som medfører at man ikke får nødvendig informasjon. Det fremkommer videre at hjelpetiltakene ikke er omfattende eller intensive nok og det fremgår ikke av dokumentasjonen om hjelpetiltakene faktisk er gjennomført. Helsetilsynet finner at det er utarbeidet tiltaksplan og at det gjennomføres evaluering av tiltakene i de fleste sakene, men alle tiltakene er ikke omfattet av planen, og evalueringene er usystematiske.

Helsetilsynet har videre avdekket omfattende svikt i akuttarbeidet, knyttet til at det mangler vurderinger av om barnevernstjenesten kunne iverksatt mindre inngripende tiltak for å avhjelpe situasjonen. Det mangler spor av barnevernfaglige vurderinger i beslutningsprosessen frem mot omsorgsovertakelse.

Helsetilsynet finner at det gjennomføres samtaler med barn, men det er i mindre grad dokumentert hvordan barnevernstjenesten vektlegger barnas stemme, da det ofte ikke er tatt inn i vurderingene eller brukt i argumentasjonen frem til beslutningen, i tillegg er det i liten grad dokumentert at barna har fått informasjon om rettigheter eller saksgangen (Helsetilsynet, 2019, s.5-8).

I det foregående er det referert til et fåtall rapporter og utredninger knyttet til kvaliteten på arbeidet i barnevernet. Som nevnt er ikke utvalget uttømmende. Disse dokumentene er valgt for å skissere gjennomgående og alvorlige mangler ved de tjenestene som tilbys.

Ikke bare har det store konsekvenser for barn og deres familier, men også i en samfunnsmessig kontekst vil ringvirkningene av mangelfulle tjenester være store.

2.4. Kompetanseheving i barnevernet

Som nevnt tidligere er det igangsatt en rekke tiltak på barnevernsfeltet for å øke kompetansen. Vi skal i det følgende kort se på hvilke tiltak som er iverksatt.

2.4.1. Barnevernsreformen

Barnevernsreformen trådte i kraft 1. januar 2022, og består av en rekke tiltak på barnevernsfeltet. Reformen viser til Prop. 73 L (2016 - 2017) «Endringer i barnevernloven (barnevernsreform)» som inneholder forslag til en reform i barnevernet, med lovendringer som styrker kommunenes ansvar for barnevernet. Det fremkommer i proposisjonen at selv om barn og deres familier i behov av hjelp, er det ingen selvfølge at det er barnevernet som skal gi denne hjelpen, og at det fra familienes side er viktigere at det gis hjelp, enn hvor i kommunen hjelpen kommer fra.

Proposisjonen setter barnevernets arbeid inn i et bredere perspektiv, og understreker at samarbeid på tvers av profesjoner og tjenester er avgjørende for å komme tidlig inn

med hjelp som virker. Det foreslås et større kommunalt ansvar, som har som mål å gi bedre sammenheng mellom ulike tjenester og et bedre tilpasset tjenestetilbud til barn i barnevernet (Prop. 73 L, s. 7).

Proposisjonen beskriver i tillegg forslag til kvalitets- og kompetansetiltak rettet mot kommunene.

Reformen hadde altså til hensikt å styrke det forebyggende arbeidet og tidlig innsats ved å flytte mer ansvar for barnevernsområdet over til kommunene.

NOU 2023:7 «Trygg barndom, sikker fremtid. Gjennomgang av rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernet» pekte på at ansvarsfordelingen mellom stat og kommune hadde medført ulike utfordringer. Man kunne blant annet se at ansvarsforholdene fremstod som uklare, noe som kunne føre til uforutsigbarhet i tilbudet og samhandlingsutfordringer. Reformen blir gjerne omtalt som en oppvekstreformen, da det viser til endringer på hele oppvekstsektoren.

Målet med barnevernsreformen er at kommunene styrker arbeidet med tidlig innsats og forebygging og at hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov. I tillegg er det et mål at rettssikkerheten til barn og familier er godt ivaretatt og at ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal være mer effektiv (Prop. 73L, s. 7).

2.4.2. Tiltak for å styrke kompetansen i barnevernstjenesten

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har iverksatt flere tiltak som har til hensikt å øke kompetansen og heve kvaliteten i det kommunale barnevernet. I det følgende vil det gis en kort beskrivelse av disse tiltakene som inngår i kompetanseløftet i barnevernet.

Høsten 2017 lanserte daværende regjering en kompetansestrategi for det kommunale barnevernet, «Mer kunnskap – bedre barnevern. kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018 – 2024» (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017). Strategien beskriver at den vil gi et historisk kompetanseløft til barnevernstjenesten. Strategien inneholder en rekke tiltak, som både på kort og lang sikt har til hensikt å øke kompetansen blant de ansatte i

tjenestene. Målet med strategien er å ruste kommunene for det økte ansvaret som følger av Barnevernsreformen. Nedenfor følger en kort beskrivelse av tiltakene i strategien.

Videreutdanninger

Et av kompetansetiltakene i strategien er tilbud om videreutdanning, til de som allerede er ansatt i barnevernet. Tilbudet har til hensikt å gi økt kompetanse på ulike områder.

Videreutdanningene er på masternivå og gjennomføres på deltid.

De seks videreutdanningene er «Vurdering av barnets beste», «Juss i barnevernfaglig arbeid», «Relasjonskompetanse i barnevernet», «Barnevernfaglig veiledning», «Minoritetskompetanse i barnevernet» og «Barnevernledelse».

Det er opprettet en tilskuddsordning til kommunene, slik at ansatte kan gjennomføre kompetanseheving uten at kostnadene blir for store (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017).

Tjenestestøtteprogrammet

Tjenestestøtteprogrammet ble utviklet for å bistå kommunene med sin utvikling og for å styrke kvaliteten på arbeidet, knyttet til undersøkelses- og hjelpetiltaksarbeidet.

Det er kunnskaps- og kompetansesentre på barnevernsområdet som skal gi opplæring og veiledning i programmet (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017).

Veiledningsteam:

Veiledningsteam ble etablert som et tilbud om veiledning til kommuner i den hensikt å styrke og utvikle barnevernstjenesten. Teamene ble etablert av Bufdir og hadde til hensikt å fremme bedre rutiner og arbeidsformer. Veiledningsteamet består av erfarne og kompetente veiledere som skal støtte primært kommuneledelsen og barnevernleder (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017).

Læringsnettverk:

Kompetansestrategien (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017) etablerte også kommunale læringsnettverk i alle fylker, som hadde til hensikt å bidra til at kommunene samarbeidet om kvalitetsutvikling med utgangspunkt i de lokale behovene. Læringsnettverkene skal utvikle en plan for kompetanse- og kvalitetsutvikling, sette i gang utviklingsprosjekter, legge til rette for kollegaveiledning på tvers av kommuner samt gi støtte i enkeltsaker.

DigiBarnevern:

Barnevernets IT- løsninger har vist seg å ikke være gode nok. Vurderinger av kvaliteten på systemene viser at det har hindret barnevernet i å gjennomføre sitt arbeid på en tilfredsstillende måte. Blant annet fremkommer det at IT- løsningene ikke sikrer god nok oversikt i saksbehandlingen. På bakgrunn av mangelfulle digitale systemer er det iverksatt et prosjekt som skal gi barnevernet bedre faglig støtte i hverdagen og som sikrer mer effektive arbeidsprosesser. Digitalisering i det kommunale barnevernet gir nye muligheter for å utvikle tjenesten, og skal bidra til raskere og bedre hjelp til barn og unge som trenger det (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, u.å).

Langsiktige tiltak:

I tillegg til de kortvarige tiltakene som presentert ovenfor, ble det i Kompetansestrategien varslet mer langsiktig arbeid med å forbedre og videreutvikle grunnutdanningene som kvalifiserer for arbeid i barnevernstjenesten, samt utvikle utdanninger på masternivå (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017).

Det ble i 2019 fastsatt nye nasjonale retningslinjer som angir læringsutbytte i bachelorutdanninger i barnevern og sosialt arbeid. Videre ble det i 2021 fastsatt nasjonale retningslinjer for to barnevernsfaglige mastergradsutdanninger; master i barnevern for barnevernspedagoger og master i barnevernsfaglig arbeid som er rettet mot flere utdanningsgrupper. De nye masterutdanningene startet opp i 2022, og tilbudet utvides fra høsten 2023 (NOU 2023:7, s. 60).

Det er i denne delen vist til en del av de kompetansehevingprosessene som er i gang på barnevernsfeltet. Dette viser hvordan problemstillingen i denne oppgaven er forankret i en større kontekst, og hvordan kompetanseløftet gjør seg gjeldende på hele barnevernsfeltet. Dette er både kortsiktige og langsiktige tiltak som hver for seg og samlet sett har til hensikt å styrke barnevernet.

2.5. Dokumentene

Datamaterialet i denne masteroppgaven består av seks offentlige dokumenter utgitt i perioden 2016 – 2022. Tre av dokumentene er utgitt av Barne- og familiedepartementet/ barne- og likestillingsdepartementet, to dokumenter er utgitt av Barne- ungdoms- og familiedirektoratet og det siste er utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (Røsdal et al., 2017).

Et av disse dokumentene er en NOU, Norges offentlige utredninger (NOU 2016:16). NOU er en rapport som er utarbeidet av et oppnevnt utvalg som tar stilling til ulike forhold i samfunnet. Det andre dokumentet er en kompetansestrategi, utgitt av Barne- og likestillingsdepartementet.

Det tredje dokumentet er en rapport om kompetansekartlegging utført av NIFU (Røsdal et al., 2017) på bakgrunn av et oppdrag fra Barne- og ungdomsdirektoratet (Bufdir).

Det fjerde og femte dokumentet er utarbeidet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, henholdsvis et dokument på bestilling av Barne- og familiedepartementet (Bufdir, 2019) og en faglig anbefaling om kompetansekrav (Bufdir, 2022). Det siste dokumentet er en proposisjon til Stortinget, som er et forslag til lovvedtak (Prop 133L 2020-2021).

Bakgrunnen for valg av dokumenter omhandler at alle de seks dokumentene på hver sin måte er knyttet til prosessen som har ledet frem til ny barnevernslov. Dette gjenspeiler problemstillingen i denne oppgaven, hvordan kravet til mastergrad er begrunnet i forarbeidene.

Noen av dokumentene er svært omfangsrike i antall sider, og omhandler temaer som ikke er direkte relevante for denne oppgaven og for å besvare problemstillingen. Det har derfor vært nødvendig å avgrense antall sider, for å tilpasse dokumentene til det som er relevant for oppgaven. Hvilke sider som er inkludert i prosjektet, fremkommer i tabellen nedenfor:

Tabell: Presentasjon av datamateriale.

Dokument	Utgivelsesår	Antall sider	Utgitt av
NOU 2016:16 Ny barnevernslov – sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse	2016	1-66	Barne- og likestillingsdepartementet
Mer kunnskap- bedre barnevern. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024	2017	24 (Hele rapporten)	Barne- og likestillingsdepartementet
Kompetanse i den kommunale barnevernstjenesten. Kompetansekartlegging og gjennomgang av relevante utdanninger. NIFU rapport 2017:28	2017	1-144	Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)
Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet	2019	206 (Hele rapporten)	Barne- ungdoms- og familiedirektoratet
Prop. 133 L (2020-2021) – Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven.	2021	1-46	Barne- og familiedepartementet
Faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern	2022	24 (Hele rapporten)	Barne- ungdoms- og familiedirektoratet

2.5.1. NOU 2016:16 Ny barnevernslov – sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse.

Barnevernslovutvalget ble utnevnt i statsråd 28.11.14, og hadde til hensikt å foreta en tosporet gjennomgang av barnevernloven, for å gjøre loven mer tidsriktig og tilgjengelig ved en strukturell, teknisk og språklig gjennomgang av hele loven. I tillegg skal utvalget vurdere åtte nærmere angitte materielle eller verdimeslige problemstillinger, vurdere detaljeringsgraden i loven og hva som skal fremkomme i lov eller i forskrift.

Noe av bakgrunnen for behovet for ny barnevernslov, er at den foregående ikke var tilpasset utviklingen som har funnet sted de siste 20 årene og at det var behov for en lov som er mer tilpasset dagens samfunns- og familiebilde, i tillegg til at den nye loven må være egnet til å regulere barnevern i årene som kommer. Familiesammensetningene er andre i dag enn det de var på 80-tallet, som foregående lov bygger på, noe som reiser flere utfordringer i barnevernssaker. Økt globalisering og innvandring medfører et bredere spekter av kulturell, språklig, religiøs og etnisk bakgrunn i befolkningen, som igjen stiller større krav til kommunikasjon og kompetanse i barnevernet (NOU 2016:16, s.13).

Utvalget foreslår i NOU 2016:16 flere tiltak for å tilpasse loven til dagens samfunns- og familiebilde, og grunnleggende er utvalgets standpunkt om at loven skal ha en rettighetsbasert tilnærming til beskyttelse av barn. Loven er utarbeidet for å sette barns behov for beskyttelse i sentrum.

Noen av endringene som er beskrevet i lovforslaget er blant annet en ny overordnet bestemmelse om barnets beste som presiserer at barnets og foreldrenes etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn er relevante momenter i vurderingen av barnets beste. I tillegg til at forsvarlighetskravet videreføres, foreslår utvalget å innta en plikt for barnevernet til å utøve sin virksomhet med respekt for og i samarbeid med barnet og barnets foreldre. Forsvarlighetskravet og samarbeidsplikten innebærer også et krav til kultursensitivitet (s.14).

Foregående barnevernslov er mer enn 20 år gammel og har blitt endret en rekke ganger siden vedtakelsen i 1992, noe som har ført til at regelverket har blitt fragmentert og lite enhetlig. På bakgrunn av dette er det foreslått en ny struktur for loven, for å gjøre den systematisk, klar og oversiktlig. I tillegg er det utvalgets mening at en rettighetsbasert barnevernslov er den mest effektive måten å realisere barns rett til omsorg og beskyttelse. Utvalget foreslår å lovfeste en

ny overordnet bestemmelse som regulerer barnets rett til omsorg og beskyttelse samt prinsippet om barnets beste.

Bestemmelsen om barnets rett til omsorg og beskyttelse er presisert ved at det lovfestes at barn «bør vokse opp i trygghet, kjærlighet og forståelse, og helst i egen familie», i tillegg til at det er inntatt et uttrykkelig forbud mot vold mot barn.

Det er videre foreslått at barnets beste skal være avgjørende hensyn ved alle handlinger og avgjørelser som berører barn. Barns rett til å medvirke er en grunnleggende rettighet for barn. Denne retten til å medvirke er knyttet til barnets beste og avgjørende for et godt barnevern. Utvalget foreslår å løfte frem medvirkningsretten i lovens innledende kapittel, i tillegg til å styrke barns rett til å medvirke.

Utvalget foreslår å videreføre det lovfestede kravet om at tjenester og tiltak etter loven skal være forsvarlige. I tillegg foreslås det å lovfeste minste inngreps prinsipp, et skånsomhetskrav og en plikt for barnevernstjenesten til å samarbeide med barn og foreldre. Utvalget tilrår at det innføres en rett for barn til nødvendige tjenester og tiltak etter barnevernsloven når vilkårene for det er oppfylt (NOU 2016:16, s. 14- 15).

I foregående lov har barnevernstjenesten et vidt ansvarsområde og mange ulike oppgaver, blant annet har barnevernstjenesten medansvar for forebyggende virksomhet i den hensikt å bedre levekårene til alle barn i kommunen. Flere tilsynsrapporter og undersøkelser har avdekket mangler ved barnevernstjenestens utøvelse av sine kjerneoppgaver, noe som reiser spørsmål ved hvorvidt barnevernstjenesten har et for bredt samfunnsoppdrag. Videre er spørsmålet om dette vidtspennende samfunnsoppdraget går på bekostning av det som ansees som hovedoppgaven, som er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får riktig hjelp og omsorg i rett tid. Til disse spørsmålene har utvalget kommet til at det er et behov for å innskrenke og tydeliggjøre barnevernets ansvar, og utvalget foreslår å innskrenke plikten til å delta i forebyggende arbeid rettet mot alle barn og å tydeliggjøre grensen mot andre tjenesters ansvar for å gi barn og unge hjelp (NOU 2016:16, s. 15).

Når det kommer til meldingshåndtering, har utvalget vært opptatt av at man må hindre at meldinger blir liggende ubehandlet, eller henlagt på uriktig grunnlag – med de alvorlige følgene dette kan ha for de barna det gjelder. Undersøkelser og tilsyn viser at det er

utfordringer når det gjelder barnevernstjenestens arbeid med meldinger og undersøkelser. Utvalget mener videre at dette kan skyldes at loven kan være noe uklar, men også at bestemmelsene praktiseres på en måte som ikke alltid er i samsvar med det som er lagt til grunn i loven. Utvalget foreslår dermed å presisere i loven hva en melding til barnevernstjenesten er, samt tydeliggjøre fristen for når barnevernstjenesten skal vurdere en innkommet melding om bekymring for et barn. For å forhindre at meldinger feilaktig henlegges, foreslår utvalget at det innføres krav om begrunnelse hvis en innkommet melding henlegges uten videre undersøkelse etter loven (NOU 2016:16).

Undersøkelsesarbeidet i barnevernstjenesten foreslås endret ved at utvalget ønsker å lovfeste at henleggelse av en sak etter en undersøkelse, er et enkeltvedtak som skal begrunnes.

Utvalget foreslår videre å lovfeste en plikt for barnevernstjenesten til å utarbeide en plan for undersøkelsen, samtidig som gjeldende fristregler for gjennomføring av undersøkelser videreføres. Utvalget mener at det skal være en plikt for barnevernstjenesten å begrunne henleggelse av undersøkelser med et enkeltvedtak.

Når det kommer til dokumentasjon av barnevernets arbeid, er det utvalgets forslag at et krav til dokumentasjon skal lovfestes ved at det skal føres journal for hvert barn. Journalen skal inneholde opplysninger om barnet, barnevernfaglige vurderinger, referat fra samtaler og møter, samt informasjon om barnets medvirkning.

Utvalget foreslår at barn gis rett til å opptre som part i saken etter fylte 12 år. Videre foreslås det at forelder med del i foreldreansvaret alltid er part i sak om tiltak (NOU 2016:16, s.19).

2.5.2 Mer kunnskap- bedre barnevern. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024

Kompetansestrategien ble utgitt i 2017 av barne- og likestillingsdepartementet. Strategien har som mål at alle kommuner skal få mulighet til å prioritere og å delta i kompetansehevende tiltak som skal bidra til økt kvalitet i kommunenes tilbud til barn og familier. Dette skal skje ved at utrednings- og tiltaksarbeidet i større grad bygger på forskning og systematisk kunnskap om barns behov og hvilken hjelp som virker. Videre at barnevernet samarbeider med andre tjenester og etablerer familiestøttende tilbud som kan forebygge at barn må flytte

på institusjon eller i fosterhjem. Hjelpen skal bli bedre tilpasset det enkelte barn, og barns medvirkning tillegges større vekt i både utredninger og tiltaksarbeid (s. 9).

Tiltakene i strategien skal møte kompetanseutfordringene i barnevernet ved å etablere et bedre tilbud om etter- og videreutdanning som skal gi ansatte i barnevernstjenestene økt kompetanse i utrednings- og tiltaksarbeidet. Tilbudet skal nå ut til hele landet, og kommunene kan søke om tilskudd for ansatte som deltar i videreutdanning.

Kompetansestrategien skal videre styrke grunnutdanningene gjennom å forbedre dagens treårige bachelorutdanninger, slik at ansatte i barnevernet starter i jobben med bedre faglige forutsetninger. Innholdet i, omfanget av og modeller for masterutdanninger som leder til arbeid i barnevernet skal også utredes. Arbeidet skal gi grunnlag for å etablere nye utdanningstilbud.

Det fremkommer også i kompetansestrategien at regjeringen vil stille tydeligere krav til kompetanse i barnevernstjenestens for å bidra til forsvarlige og mer likeverdige tjenester.

Kompetansestrategien setter søkelys på at dagens utdanningstilbud ikke er godt nok, og at tilbudet om etter- og videreutdanning for ansatte skal økes, og at etterutdanningstilbudet i hovedsak vil bestå av praksisnære opplæringsprogrammer der flere ansatte og større deler av tjenesten blir involvert. I tillegg skal grunnutdanningene forbedres og oppdateres, slik at man når målet som er at utdanningstilbudet er helhetlig og godt tilpasset barnevernets kompetansebehov (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017, s. 11- 13).

2.5.3. Kompetanse i den kommunale barnevernstjenesten.

Kompetansekartlegging og gjennomgang av relevante utdanninger. NIFU rapport 2017:28.

Formålet med rapporten er å undersøke kompetansen i den kommunale barnevernstjenesten, samt hvilken kompetanse relevante utdanninger gir etter endt utdanning. Det er kartlagt innholdet i bachelor- og masterutdanningene i barnevern og sosialt arbeid, inkludert relevante etter- og videreutdanningstilbud. Kartleggingen er ment å bidra til kunnskapsgrunnet for det videre arbeidet med å styrke barnevernets kvalitet og kompetanse for fremtiden (Røsdal et al., 2017, s. 3).

Undersøkelsene har tatt utgangspunkt i kompetansebehovene i den kommunale barnevernstjenesten, slik disse er skissert av Bufdir (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Beskrivelse av kompetansebehov i barnevernstjenesten til innspillsrunde 2017), og i hvilken grad disse gjenfinnes i de kommunale barnevernstjenestene og i relevante utdanninger (Røsdal et al., 2017, s. 7- 8). Det er undersøkt både hvorvidt kompetansebehovene som Bufdir har skissert gjenfinnes i relevante utdanninger, samt hvorvidt det er samsvar mellom kompetansebehovene som Bufdir har skissert og kompetansen i de kommunale barnevernstjenestene.

Bakgrunnen for kompetansekartleggingen kom i lys av at regjeringen i 2017 fremmet en barnevernsreform for Stortinget, som inkluderte et større kommunalt ansvar for barnevernstjenestene, samt en flerårig nasjonal satsning på kompetanseheving i barnevernstjenestene. Kompetansenivået i barnevernet har blitt viet fokus gjennom offentlige debatter og flere utredninger, samtidig har det manglet en helhetlig oversikt over kompetansen til de ansatte i dagens barnevern, og hvordan tjenestens kompetanse står i forhold til oppgavene (Røsdal et al., 2017, s. 8)

Rapporten inneholder en gjennomgang av bachelorutdanningene barnevern og sosialt arbeid, samt relevante master- og videreutdanninger, der det er brukt studieplaner for å sammenligne utdanningenes oppbygning og innhold, mens utdanningenes læringsutbyttebeskrivelser er brukt for å vise til kompetansebehovene.

Rapporten inneholder også en kartlegging av kompetansen ved de kommunale barnevernstjenestene, og bygger på tre kilder, ansatte og ledere i barnevernstjenestene samt brukerorganisasjoner. Kartleggingen er gjennomført ved bruk av spørreskjemaer, samt intervjuer av barnevernets brukere (brukerorganisasjoner) om deres synspunkter på kompetansen i barnevernet.

Ved gjennomgang av studieplaner og læringsutbyttebeskrivelser avdekket det ingen åpenbare svakheter i hvor godt studentene forberedes på arbeidet i barnevernstjenesten.

Kompetansebehovene gjenfinnes i både bachelorutdanningen i barnevern og i sosialt arbeid, dog noe mindre for sistnevnte.

Det er imidlertid et klart dilemma mellom en sterkere praksisorientering og en vektlegging av teoretisk kunnskap i studiet. Det er brukerorganisasjonene som ønsker en sterkere vektlegging av personlige og praktiske ferdigheter, mens kompetansekartleggingen synes i noe grad å

avdekke svakheter i de ansattes kompetanse på metode, dokumentasjon og analytiske ferdigheter.

Kartleggingen viser at ansatte ved barnevernstjenestene i Norge i hovedsak har relevant formalkompetanse; enten 3-årig barnevernspedagogutdanning eller sosionomutdanning, mange har også tilleggsutdanning. Både barnevernsansatte og barnevernsledere opplever at kompetansen til å mestre arbeidsoppgavene i barnevernet gjennomgående er god, men med enkelte variasjoner.

Brukerorganisasjonene etterlyser større fokus på ansattes personlige kompetanse og kommunikasjonsferdigheter. Når det gjelder bemanningssituasjonen i de kommunale barnevernstjenestene opplever flertallet av barnevernslederne denne som utfordrende når det gjelder saksbehandlere/ kontaktpersoner samt tiltakspersoner. Barnevernslederne etterspør en styrket grunnutdanning, men viser til opplæring og veiledning i jobbsituasjonen som den klart viktigste faktoren for å forbedre kompetansen i tjenesten. Lederne i barnevernet ser imidlertid ikke noe stort behov for å rekruttere flere ansatte med mastergrad.

Gjennomgangen av grunnutdanningens studieplaner og læringsutbyttebeskrivelser avdekker ingen åpenbare svakheter i hvor godt studentene forberedes på jobben (Røsdal et al., 2017, s. 9- 10).

2.5.4. Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet

Dokumentet ble utgitt i 2019 av Barne- ungdoms- og familiedirektoratet og er en utredning av kompetansekrav, innretning av masterutdanning og autorisasjon, som omfatter både statlig og kommunalt barnevern.

Utredningen finner at kompetansenivået ikke samsvarer med barnevernets oppgaver. Det fremkommer i utredningen at barnevernet forvalter stor makt og et stort ansvar på vegne av resten av samfunnet, noe som burde medføre at barnevernet er en tjeneste som det stilles store krav til. Imidlertid mener utredningen at utdanningene er underfinansierte og for korte, kompetansekravene er utilstrekkelige og de ansatte mottar ikke veiledning eller andre tiltak for å takle en følelsesmessig krevende jobb. Det at utdanningene er underfinansierte medfører at utdanningsinstitusjonene har færre muligheter til å undervise studenter i små grupper og gi studentene tilstrekkelige kliniske ferdigheter og bli godt kjent med dem, slik at de kan vurdere skikket for å arbeide i barnevernet.

Utredningen mener videre at rammene for å sikre kompetanse i barnevernet er langt mindre utviklet enn i skole- og helsesektoren, i politiet og i rettsvesenet for øvrig. Utredningen peker videre på at utdanningen er Nordens korteste for arbeid i barnevernet, og det stilles i flere tilfeller lavere kompetansekrav enn de andre nordiske landene, noe som etter utredningens syn tyder på at alvorret og kompleksiteten i barnevernets arbeid ikke har vært tilstrekkelig anerkjent i Norge (Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, 2019, s 4).

Bufdir (2019, s.5) mener videre at det i hovedsak ikke stilles krav til verken utdanningsnivå, kunnskap om barn og unges utvikling eller juss for å treffe beslutninger i barnevernet, og at kravene til kompetanse i barnevernet er lite konkrete og det er ingen direkte sammenheng mellom arbeidsoppgaver og utdanningsbakgrunn, noe som ikke samsvarer med kompleksiteten i arbeidsoppgavene.

2.5.5. Prop. 133 L (2020-2021) – Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven.

Proposisjonen er lagt frem av Barne- og familiedepartementet i 2021 og inneholder forslag til ny barnevernslov. Bakgrunnen for dette er at gjeldende barnevernslov er snart 30 år gammel og formålet med ny lov er å få en mer tilgjengelig lov som er mer tilpasset dagens samfunn (Prop. 133 L, s.15).

Proposisjonen inneholder blant annet forslag om krav til kompetanse for ansatte i barnevernet, og inngår som en del av regjeringens kompetansestrategi for det kommunale barnevernet og skal styrke de ansattes forutsetninger for å løse sine oppgaver samtidig som de også anerkjenner alvorlighetsgraden og kompleksiteten i samfunnsoppdraget (Prop. 133 L, s.16).

Barnevernets viktigste ressurs er motivasjonen og kunnskapen til de som jobber i tjenestene. Ansatte har en svært viktig og krevende jobb, og skal ta vare på noen av de mest sårbare i samfunnet. Barnevernssaker er ofte kompliserte og innebærer utøvelse av offentlig myndighet og iverksetting av tiltak som kan være svært inngripende og med stor betydning for barn og familier. Dette stiller høye krav til den enkeltes kompetanse og til barnevernets faglige skjønnsutøvelse. Alvorlighetsgraden og kompleksiteten i barnevernets beslutninger innebærer at tjenesten regelmessig blir utsatt for kritikk, både for iverksatte undersøkelser og tiltak og for manglende undersøkelser og fravær av tiltak.

2.5.6. Faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern

Barne- ungdoms- og familiedirektoratets faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern (Bufdir, 2022) viser til det nye lovkravet omhandlet i den foregående barnevernloven § 2-1 (1992), som senere ble opphevet.

Dokumentet er ment å gi informasjon om innholdet i kompetansekravet og hva som bør anses som relevant kompetanse for å utføre oppgavene som nevnt i loven.

Anbefalingen gir veiledning til hvilken kompetanse en barnevernstjeneste samlet sett bør ha, hvilken kompetanse en barnevernleder bør ha og hvilken kompetanse en barnevernsvakt bør ha.

Dokumentet beskriver hva som regnes som kompetanse, og viser til at tjenester og tiltak etter loven skal være forsvarlige, og at kommunene må «ha en bemanning, kompetanse og kvalifikasjoner som er tilstrekkelig for å ivareta sine oppgaver på en forsvarlig måte» (Bufdir, 2022, s.6). Videre vises det til at den profesjonelle yrkeskvalifiseringen i hovedsak er utdanningsinstitusjonenes ansvar, og handler om den formelle akademiske kompetansen kandidatene tar med seg inn i yrkeslivet, mens kontekstuell yrkeskvalifisering viser til den uformelle opplæringen enhver nyansatt må gjennom for å mestre oppgavene og arbeidsmåtene på en gitt arbeidsplass. For å vokse som fagperson er det viktig at det trenes på praksisferdigheter og personlig utvikling, og at det således er nødvendig at utdanningsforløpet har praksis som en del av opplæringen.

Bufdir viser til at barnevernsfaglig kompetanse er delt inn i ulike kompetanseområder som til sammen vil gi et faglig fundament; relasjons- og samspillskompetanse, spesifikk teoretisk kompetanse, analyse- og beslutningskompetanse, juridisk kompetanse og forvaltningskompetanse.

Relasjons- og samspillskompetanse innebærer å ha kunnskap om ulike samtaleformer og metoder i møte med barn og familier i vanskelige livssituasjoner, kommunikasjon og samarbeid med barn og familier i situasjoner som er preget av konflikter og krise. Videre beskrives det et behov for kunnskap knyttet til interseksjonalitet, hvordan etnisitet, kjønn, sosioøkonomisk klasse, alder, funksjonsevne og seksuell orientering påvirker enkeltmennesker, samhandling og maktrelasjoner. Det er behov for kunnskap i forhold til kulturelt mangfold og minoriteter, krisereaksjoner hos barn, ungdom og voksne samt kompetanse om traumesensitiv tilnærming. Ansatte som arbeider i barnevernstjenesten

trenger kunnskap om myndiggjøring av sårbare barn, ungdom og foresatte i møte med hjelpeapparatet og hvordan man legger til rette for medvirkning i alle faser av saksbehandlingen.

Spesifikk teoretisk kompetanse beskrives som kunnskap om psykologi, risiko- og beskyttelsesfaktorer ved barnet, barnets omsorgspersoner og ved barnets oppvekstmiljø som innvirker i barns fysiske og psykiske helse, kunnskap om omsorgssvikt, vold, seksuelle overgrep og problematisk og skadelig seksuell atferd hos barn og unge og konsekvenser av kriminalitet og utenforskap. I tillegg er det behov for kunnskap om vitenskapsteori.

Analyse- og beslutningskompetanse beskrives som kritisk refleksjon, analyse og avveininger ved informasjonsinnhenting, vurderinger knyttet til barnets beste, metoder for drøfting, beslutningsprosesser og dokumentasjon av vurderinger og beslutninger.

Juridisk kompetanse er definert som «evne til å kunne identifisere og løse juridiske problemer innenfor de sentrale rettsområdene som er relevant for arbeid i en barnevernstjeneste» (Bufdir, 2022, s. 12).

Dette innebærer at den som utfører arbeid etter barnevernsloven må ha kunnskap om juridisk metode, barnevernsloven med tilhørende forskrifter, Barnekonvensjonen, EMK og Haagkonvensjonen, barneloven og forvaltningsloven.

Forvaltningskompetanse defineres som kompetanse knyttet til saksbehandling og innebærer at det er behov for kunnskap knyttet til makt, etikk, system- og kommunikasjonsteori, samt kunnskap om velferdssystemet, gjeldende politiske føringer og tverrfaglig samarbeid og koordinering av tjenester.

Anbefalinger knyttet til hvilke kunnskap den som utfører arbeid etter barnevernsloven er begrunnet og gitt på «*grunnlag av innhentet kunnskap, erfaring og innspill fra relevante eksterne aktører*» (Bufdir, 2022, s. 9-14).

Direktoratet legger til grunn at det er den enkelte kommune som selv må vurdere hvilken kompetanse tjenesten samlet sett trenger, og mener at det kan differensieres, slik at enkelte i tjenesten har mer inngående kunnskap om relevant tematikk som rus, psykiatri, juss, barn med utviklingsforstyrrelser/ funksjonsnedsettelse, minoriteter, religion, seksuell orientering eller kjønnsidentitet. Dette kan være kunnskap som det i mindre grad er behov for og som er knyttet til lavfrekvente problemstillinger.

3. TEORI

For å undersøke problemstillingen i denne oppgaven, som omhandler hvordan krav til mastergrad er begrunnet i forarbeidene til ny lov, er det nødvendig å si noe om barnevernets samfunnsmandat og hvilken kompetanse som kreves for å utføre arbeid i barnevernstjenesten.

I dette kapittelet vil jeg presentere en teoretisk ramme for oppgaven, herunder hvilken kompetanse som trengs for å arbeide i barnevernstjenesten.

Jeg trekker spesifikt frem kompetanseområder som etter min vurdering skiller seg ut, analytisk kompetanse, forvaltningskompetanse og personlig kompetanse.

3.1. Kompetanse i barnevernstjenesten

Barnevernsfaglig arbeid er komplekst og sammensatt av en rekke fagfelt som følgelig stiller store krav til barnevernsarbeideren og den kunnskap og kompetanse som man må inneha.

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir, 2022) har utarbeidet faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern, og beskriver at barnevernsfaget kan ses på som et syntesefag, der det hentes teoretiske perspektiver fra ulike fagdisipliner i målet om å gi barn og unge rett hjelp.

Barnevern er et fagfelt som også er i stadig utvikling og det fordrer at barnevernsarbeiderne holder seg oppdatert i tråd med forskning og faglig utvikling.

Bufdir (2019, s. 7) definerer *kompetanse* i et barnevernsfaglig perspektiv som «teoretisk kunnskap, yrkesspesifikk og personlig kompetanse rettet mot arbeid med sårbare barn og unge og med særlig relevans for arbeid i barnevern». Disse tre kompetanseområdene er gjensidig avhengig av hverandre og skal i henhold til intensjonen fungere i et finstemt samspill.

Kompleksiteten i barnevernstjenestens samfunnsmandat og hva som kreves av ansatte i barnevernstjenesten kan beskrives ved å se på forskrift om nasjonale retningslinjer for barnevernspedagogutdanning i Norge (Forskrift om nasjonal retningslinje for barnevernspedagogutdanning, 2019). Det er flere utdanninger som kvalifiserer for å arbeide i en kommunal barnevernstjeneste. Barnevernspedagogutdanning er imidlertid regnet for å være den mest vanlige utdanningen blant de ansatte i barnevernstjenesten, og det er denne

utdanningen som er utformet spesifikt for å arbeide i barnevernstjenesten. Dette er bakgrunnen for at det er denne utdanningen som her trekkes frem som et eksempel.

Her beskrives hva som er formål med utdanningen og hva som forventes av kompetanse hos en barnevernspedagog:

§ 2. Formål med utdanningen

Formålet med utdanningen av barnevernspedagoger er å kvalifisere profesjonsutøvere som kan identifisere behov og gi rett hjelp til rett tid til barn, unge og familier i utsatte livssituasjoner. Kandidaten skal ha særlig kompetanse til å løse oppgaver innenfor barnevernet og på andre arenaer hvor barn og unge i en utsatt livssituasjon befinner seg.

Kjernekompetansen i utdanningen er knyttet til barnevernsfaglig forsknings- og praksisbasert kunnskap, samt kunnskap fra barn, unge og deres foresatte. Barnevernsfaglig arbeid tar utgangspunkt i barn og unges livssituasjon og rettigheter og anerkjenner barn og unges behov for trygghet, omsorg, forståelse og kjærlighet. Kandidaten skal kunne forebygge og avdekke omsorgssvikt og bidra til forsvarlige tjenester. Etter endt utdanning skal kandidaten være etisk bevisst, reflektert og samarbeidsorientert.

Kandidaten skal med utgangspunkt i barnevernets samfunnsmandat møte barn, unge og familier i en utsatt livssituasjon med forståelse, empati og anerkjennelse.

Kandidaten skal ha kunnskap og ferdigheter til å sikre at barn, unge og familier i en utsatt livssituasjon opplever trygghet, inkludering, læring og mestring. Kandidaten skal også ha kunnskap om å arbeide forebyggende på individ-, gruppe- og samfunnsnivå med utgangspunkt i barnets beste. Barnevernspedagoger skal kunne bidra i fag- og tjenesteutvikling for utsatte barn, unge og deres familier.

Utdanningen skal også sikre kompetanse og holdninger som danner grunnlag for likeverdige tjenestetilbud for alle grupper i samfunnet, deriblant samers status som urfolk og deres rettigheter til språklige og kulturelt tilrettelagte tjenester. I tillegg skal utdanningen sikre kompetanse om samiske barns rettigheter til eget språk og kultur.

Fullført utdanning kvalifiserer til tittelen barnevernspedagog. På engelsk skal tittelen være Bachelor in child protection and child welfare.

(Forskrift om nasjonal retningslinje for barnevernspedagogutdanning, 2019, §2).

Dette beskriver kompleksiteten og flerfagligheten i arbeidsfeltet og hvilke krav som stilles til kompetanse hos de ansatte i barnevernet. Kompetansebegrepet kan imidlertid fremstå som både stort og med et behov for å defineres for å forstå det begrepsmessige innholdet i denne konteksten.

NOU 2009:8 mener at den profesjonelle kompetansen i barnevernet kan deles inn i fem hovedkategorier:

Personlig kompetanse som anses å være grunnleggende viktig da den utgjør de personlige forutsetninger og potensialer for å kunne ivareta ansvarsoppgavene i barnevernet. Dette innebærer egenskaper som empati, sosialt engasjement, kultursensitivitet og barne- og ungdomsrelaterte interesser.

Kommunikativ kompetanse som inneholder samtale- og samhandlingsferdigheter, og evne til å mestre nære relasjoner og konfliktfylte situasjoner.

Faglig kompetanse som omhandler formalkunnskap, særlig sentralt for barnevernet er forskningsbasert kunnskap om barn og unge, deres omsorgs-, utviklings-, og læringsbehov, og en bred innsikt om problemtilstander, tiltak og muligheter, samt ulike faglige forståelsesmåter og metoder med relevans for barnevernet.

Etisk kompetanse innebærer innsikt i etisk grunnlagstenkning samt evne til å utvise etisk reflektert dømmekraft i faglige spørsmål og ulike verdi- og konfliktspørsmål.

Forvaltningskompetanse beskrives som evnen til å utøve et juridisk og faglig skjønn ved anvendelse av loven og i saksbehandlingen ulike faser (NOU 2009:8 s. 87).

Barne- ungdoms- og familiedirektoratets faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern (2022) har en lignende inndeling av hvilke kompetanseområder som anses som nødvendige for å kunne utføre oppgaver etter barnevernsloven. Direktoratet har delt inn kompetanse i følgende områder:

Relasjons- og samspillskompetanse som handler om å etablere relasjoner slik at man får et samarbeid med barn og familier, som igjen legger til rette for at de får den hjelpen de trenger.

Dette innebærer at man må ha kunnskap om relasjoner, kommunikasjon og samarbeid, men også inneha nødvendige ferdigheter når det kommer til relasjonsbygging.

Spesifikk teoretisk kompetanse handler om at barnevernsfaget er sammensatt av ulike fagdisipliner som skal ivareta kompleksiteten og barn og deres familiers behov for hjelp. Dette innebærer kunnskap om blant annet psykologi, risiko- og beskyttelsesfaktorer hos barnet, omsorgspersoner og barnets omsorgsmiljø, omsorgssvikt, vold og overgrep, problematisk og skadelig seksuell atferd hos barn og kriminalitet og utenforskap. Det er viktig at barnevernstjenesten har tilstrekkelig kompetanse for å kunne identifisere risikofaktorer og vurdere hvordan dette påvirker barnet og dets familie.

Analyse- og beslutningskompetanse innebærer evne til å benytte en metodisk tilnærming til analysearbeidet og beslutningsprosessene. En del av analytisk kompetanse handler om å arbeide systematisk, se etter sammenhenger, evaluere og vurdere den informasjon som foreligger omkring et barns omsorgssituasjon. Sentralt i vurderingene er barnets behov, barnets beste, medvirkning og samarbeid med barnet og dets familie.

Juridisk kompetanse blir beskrevet som evne til å kunne identifisere og løse juridiske problemer innenfor viktige rettsområder, som er relevant for barnevernstjenester.

Forvaltningskompetanse omhandler kompetanse knyttet til saksbehandling, og handler om makt, etikk, systemteori, kunnskap om velferdssystemet og tverrfaglig samarbeid (Bufdir, 2022, s. 8-14)

I det følgende kapittelet skal jeg beskrive kompetanseområdene som etter min vurdering skiller seg ut, analytisk kompetanse og forvaltningskompetanse og personlig kompetanse. Jeg har valgt å trekke frem analytisk kompetanse og forvaltningskompetanse samlet, da disse kompetanseområdene har flere likheter og fremstår overlappende i enkelte sammenhenger.

3.2. Analytisk kompetanse og forvaltningskompetanse

Som nevnt ovenfor handler den analytiske kompetansen om en evne til å arbeide metodisk i analysearbeidet og beslutningsprosesser. Når avgjørelser skal fattes, er det nødvendig at barnevernsarbeideren evner å kartlegge ulike sider ved en sak, vekte og vurdere ulike handlingsalternativer opp mot hverandre og til sist fatte den beslutningen som fremstår som

den beste. Denne kompetansen er svært viktig å inneha, både i lys av at barnevernet arbeider i et spenningsfelt mellom hjelper og kontrollør, og at mye av det som gjøres i barnevernet handler om beslutninger.

Dette krever ikke bare analytiske ferdigheter, men også evne til å ha en faglig dømmekraft og å utøve skjønn i de problemstillinger man står ovenfor. Barnevernet møter ofte barn og familier med komplekse problemer som ofte er sammensatt av flere komponenter, og det er sjelden entydige løsninger i de ulike situasjonene.

Som vist til tidligere, knyttes forvaltningskompetansen til saksbehandling, men også at det er nødvendig med kunnskap om velferdssystemet. Mange barn og familier som er i kontakt med barnevernet er i behov av tjenester fra flere offentlige instanser, og mange trenger hjelp til å navigere seg i et hjelpeapparat.

Når det kommer til barnevern som rettsområde, er det barnevernsloven som regulerer både det private, det statlige og det kommunale barnevernet. Som nevnt tidligere i denne oppgaven trådte den nye barnevernsloven i kraft 1. januar 2023, og erstattet den tidligere barnevernloven fra 1992.

Barnevernsloven er bygd opp av flere kapitler og regulerer både formål, organisering og virkeområde. Det er grunnleggende beskrivelser av barns og foreldres rettigheter i kontakten med barnevernet. Videre finner vi i barnevernsloven nærmere definert hvilke oppgaver som ligger til barnevernet å håndtere, samt hva som er barnevernets ansvar i ulike situasjoner barn og deres familier kan befinne seg i.

I tillegg har barnevernsloven nærmere bestemmelser knyttet til saksbehandlingen i barnevernet, som fører oss inn på den kunnskap og kompetanse som krever av ansatte i barnevernet når det kommer til forvaltningskompetanse. Barnevernsloven er omfattende og inneholder en rekke bestemmelser som krever høy grad av forvaltningskompetanse hos de ansatte i barnevernet. Dette underbygges av blant annet Brynildsrud (2019), som beskriver lovverket som omfattende og til dels komplisert.

3.3. Personlig kompetanse

Å arbeide i barnevernstjenesten har ofte blitt beskrevet som emosjonelt krevende. Det innebærer å møte utsatte barn og deres familier, som står i situasjoner forbundet med krise, og som har ulike utfordringer som gjør at de har behov for ulik hjelp. Dette kan være krevende for barnevernsarbeideren, og det stiller naturlig nok store krav til personlig kompetanse i møte med vanskeligstilte og risikoutsatte familier.

Skau (2018, s. 54) beskriver at relasjonskompetanse/ relasjonell kompetanse handler om å forstå og samhandle med menneskene vi møter på en god og hensiktsmessig måte.

Gunnarsdottir og Studsrød (2019, s. 95) fremhever at å bruke seg selv i møte med andre krever en blanding av bruk av «hode» (tenkning), «hender» (handling) og «hjerte» (følelser), og at kunnskap om og trening i emosjonelt barnevernsarbeid er en viktig del av profesjonsutdannelsen.

Det å møte mennesker i sårbare situasjoner innebærer at man ikke bare kan vise frem den kunnskapen man har, men at man også må vise følelser, engasjement og innlevelse i situasjonen for å møte mennesker på en adekvat måte. Det kan være krevende å balansere hvordan man viser følelser, samtidig som det stilles krav til at man har kunnskap om de ulike problemområdene for å kunne hjelpe barna og deres familier.

Skau (2018, s. 54) har beskrevet viktigheten av å inneha personlig kompetanse i mellommenneskelige møter, som en del av den samlede profesjonelle kompetansen. Egenskaper som trekkes frem er visdom, mot, kjærlighetsevne, sosial intelligens, humor, intuisjon og integritet (s. 54).

Mens forskningsbasert, teoretisk kunnskap og praktiske ferdigheter kan læres, er personlige egenskaper regnet for å være naturlige og intuitivt iboende i mennesker, hos noen i større grad enn hos andre.

Kompetansebegrepet kan deles inn i tre aspekter, teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse. Disse aspektene henger nøye sammen, påvirker hverandre og er avhengig av hverandre.

Teoretisk kunnskap består av faktakunnskaper og allmenn, forskningsbasert viten, og her inngår kunnskap om faget og kunnskaper som er relevante for utøvelsen av dem.

Yrkesspesifikke ferdigheter blir beskrevet som praktiske ferdigheter, teknikker og metoder som særpreger yrket, og som blir brukt i utøvelsen. Kunnskapsformen er praktisk, teknisk og metodisk.

Den *personlige kompetansen* handler om hvem vi er som personer, både ovenfor oss selv og i samspill med andre. Den personlige kompetansen beskrives som en unik kombinasjon av menneskelige kvaliteter, egenskaper, holdninger og ferdigheter som vi intuitivt tilpasser ulike profesjonelle sammenhenger (Skau, 2018, s. 58- 61).

3.4. Oppsummering

Dette kapitlet har hatt til hensikt sette prosjektet i denne masteroppgaven i en teoretisk kontekst ved å beskrive kompetansebehovet i barnevernet.

å skissere de store kravene som stilles til den som skal arbeide i barnevernstjenesten. Det er pekt på at det er behov for flere ferdigheter i møte med barn og deres familier, og det er særlig trukket frem analytisk kompetanse, forvaltningskompetanse og personlig kompetanse. Det er nødvendig å understreke at dette ikke er en uttømmende beskrivelse av den kunnskap og kompetanse som ansatte i barnevernstjenesten er i behov av.

Grimen (2008, s. 84) påpeker profesjoners kunnskapsgrunnlag som en sammenveving av ulike fagområder og praktiske ferdigheter.

4. METODE

Masteroppgaven tar utgangspunkt i den nye barnevernsloven, hvor temaet er det lovfestede kravet til utdanning hos de ansatte i barnevernstjenesten. Min problemstilling omhandler hvordan kravet til masterutdanning er begrunnet i forarbeidene i ny barnevernslov.

Begrunnelsen for valg av tema omhandler et ønske om å finne ut av de bakenforliggende faktorene for hva som har ledet frem til et kompetansekrav i den nye barnevernsloven. For å finne svar på hva som ligger til grunn for det nye utdanningskravet i barnevernstjenesten, har jeg valgt tekstanalyse, som innebærer å tolke og analysere tekstene på en systematisk måte for å avklare hva som ligger til grunn for lovkravet.

Innledningsvis i dette kapittelet skal jeg belyse nærmere hva tekstanalyse innebærer, og hvilken type tekstanalyse jeg har valgt i min forskningsstudie. Denne oppgaven er utformet med idéanalyse som teori og metode, og jeg skal beskrive nærmere hva idéanalyse er, og hvordan jeg har brukt det til å forstå innholdet i dokumentene, mer presist hva som ligger *bakenfor* teksten. Til sist skal jeg gi en redegjørelse for hvordan idéanalyse passer med mitt prosjekt, før jeg beskriver etiske hensyn og egen forskerrolle.

4.1. Tekstanalyse

Asdal & Reinertsen (2022, s. 12-14) beskriver hvordan vi er omgitt av dokumenter og tekster, og at dokumenter kan ha stor betydning for oss. Dette gjelder ikke bare de personlige dokumentene som omhandler enkeltmennesket, men også hvordan samfunnet er bygget opp og i en viss grad styrt av dokumenter og tekster.

Et dokument beskrives som «ethvert konkret eller symbolsk tegn som har blitt bevart eller nedtegnet med det formål å representere, gjenskape eller påvise et fysisk eller intellektuelt fenomen» (Briet, 2006, sitert i Asdal & Reinertsen, 2022, s. 15). Denne beskrivelsen viser hvor mangslungen definisjonen av hva et dokument er.

Ved å betrakte tekster som datamateriale studeres tekstene systematisk for å trekke slutninger enten om omkringliggende forhold eller om forfatternes ideer og intensjoner (Bratberg, 2021,

s. 11). Videre hevder Bratberg (2021, s. 17) at analyse av tekst vektlegger tolkning av meningsinnhold fremfor observasjon og klassifisering av atferd, og at tolkningsarbeid innebærer at teksten analyseres i sin sosiale, samfunnsmessige eller idéhistoriske kontekst.

Ved analyse av skriftlige dokumenter er det essensielt at leseren stiller kritiske spørsmål til teksten ved å være analytisk og spørrende ved lesningen (Edgren et al., 2021, s. 150-151).

Det er ulike måter og metoder som kan tas i bruk når det skal gjennomføres tekstanalyse i en masteroppgave. Bratberg (2021, s. 212) beskriver en variasjon av metoder som kan anvendes ved tekstanalyse, blant annet diskursanalyse, idéanalyse og kvantitativ innholdsanalyse. I mange tilfeller vil man også kunne kombinere bruk av metoder, *metodetriangulering*, for å belyse problemstillingen ved å få brakt frem ulike perspektiver.

Tekstanalyse fremstod raskt som et stort og krevende fagfelt å navigere i, og det var relativt ukjent for meg i forkant av oppstart av forskningsstudien, og jeg har brukt en del tid på å forstå innhold, begreper og form på de ulike metodene.

Med dette bakteppet begynte jeg med å sette meg inn i de ulike formene for tekstanalyse, for så å se på hva som best kan passe mitt design og forskningsspørsmål. Med utgangspunkt i at de tekster som skal analyseres i mitt prosjekt er politiske tekster, fremstår idéanalyse som en rett metode for å avklare bakenforliggende årsaker. Målet er å finne hvilke forforståelser, fagperspektiver, verdier, interesser og syn som ligger til grunn for kravet i masterutdanning i barnevernet, og jeg ønsket å utforske det som ikke er umiddelbart observerbart i teksten.

På den andre siden kunne jeg valgt diskursanalyse som metode for mitt prosjekt, da dette var den tekstanalysemetoden som for meg fremstod som nærmest idéanalyse, og som på mange måter ville kunne svare til mine forskningsspørsmål.

Bergstrøm & Boréus (2005) beskriver at også diskursanalyse er anvendbar innenfor samfunnsvitenskap, og at metoden har fokus på det innholdet i språket (s.20).

Bratberg (2021) viser til at mens diskursanalyse legger sterk vekt på det kollektive og språklige i meningsdannelse, noe som fører til en sterkere vektlegging av struktur, vil ideanalysen fremstå med et mindre strukturelt fundament (s. 41).

Slik jeg forstår det skiller dette de to metodene ved at idéanalysen vektlegger ideene og meningen bakenfor teksten, mens diskursanalysen i større grad fokuserer på det innholdsmessige som fremkommer i selve språket i teksten. Idéanalyse passer dermed mitt forskningsdesign bedre enn diskursanalyse, da formålet mitt med studien er å finne de *bakenforliggende* faktorene for lovfestet krav til utdanning i barnevernet.

4.2. Idéanalyse

Som metode for analyse av dokumentene har jeg benyttet idéanalyse. Jeg har valgt å forholde meg til Bratberg (2021) sin forståelse av idéanalyse. Bakgrunnen for valg av begrepsdefinisjon og avklaring handler om at det fremkommer ulike oppfatninger på fagfeltet når det kommer til forståelse av hvordan metodene avgrenses fra hverandre, og hvordan ideer på best mulig måte skal tolkes. Bratberg (2021) har en smalere måte å belyse idéanalyse, i motsetning til for eksempel Maynard, som hevder at idéanalyse favner både diskursanalyse, kvantitativ innholdsanalyse og idehistoriske analyser (s. 81).

Idéanalyse innebærer at ideer ligger til grunn for utformingen av de politiske beslutninger, og målet med oppgaven er nettopp å undersøke hvilke ideer som kan spores i forarbeidene til den nye barnevernsloven.

Når jeg i det følgende omtaler «ide» som begrep, har jeg lagt til grunn følgende definisjon: «tankekonstruksjon, som til forskjell fra inntrykk og holdninger utmerkes av en viss kontinuitet» (Bergströms og Boréus, 2005, sitert i Bratberg, 2021, s. 84)

I samfunnsvitenskapelig metodelære er *kvalitativ innholdsanalyse* en vanlig og generell betegnelse på analyse av tekst for å kartlegge meningsinnhold, og hvor tall og frekvenser ikke er et vesentlig mål. Idéanalyse er en tydeligere avgrenset variant av kvalitativ innholdsanalyse, da metoden begrenser seg til ideer som analytiske kategorier (Bratberg, 2021, s. 80).

Bratberg (2021) beskriver at idéanalyse dreier seg om det systematiske studiet av meningsbærende, gjerne politiske budskap. Det handler om en kvalitativ analyse av ideers tilstedeværelse i tekst, der fortolkning er en vesentlig side av analysen. Når analysen beskrives

som *kvalitativ*, henviser dette til at man ikke er opptatt av å telle forekomsten av ideer i teksten, og når man snakker om *fortolkning*, menes at det dreier seg om å finne ideene bak teksten, hvilke tanker som medførte at teksten ble som den ble (Bratberg, 2021, s. 79-80). Ideer kan beskrives som både normative og deskriptive. I normative ideer kan man finne en henvisning til ideene som målbærer for en verdivurdering, mens når man snakker om deskriptive ideer vises det til uttrykk og antakelser om hvordan verden ser ut eller antagelser om hvordan ting henger sammen (Bratberg, s.86).

Formålet med idéanalyse kan variere. Det kan handle om å *kartlegge* ideene i tekstene, der intensjonen er å finne hovedinnholdet i en tekst. I tillegg til kartlegging av ideene, handler det også om en *analyse* av innholdet, ikke bare å gjengi tekstene, men å fange opp ideer i teksten. Det kan også inneholde et element av *sammenligning*, der man linjer knyttes til andre tekster (Bratberg, 2021, s. 88).

Mitt forskningsstudie tar utgangspunkt i deskriptive ideer, i det jeg tar sikte på å både kartlegge og analysere innholdet i tekstene samt sammenligne de ulike dokumentene, både for å finne likheter, men også ulikheter i ideer. Ideanalyse kommer ikke med en fasit for hvordan ideene skal analyseres.

Det er to tilnærminger når det kommer til kartlegging og forklaring av ideer, nemlig dimensjoner og idealtyper. Vi skal se nærmere på idealtyper, da dette er brukt i denne tekstanalysen.

4.3. Idealtyper

Bratberg (2021, s. 97) viser til at idealtyper er et analytisk begrep for samfunnsvitenskap, og det er vanlig å vise til Max Weber, og at det for han er «hensikten med idealtyper å definere et sett sentrale egenskaper som er artsspesifikke for en klasse eller kategori».

Idealtyper brukes for å finne og trekke ut hovedinnholdet i teksten, slik at de kan anvendes som et grunnlag for videre refleksjon og tolkning av det bakenforliggende i teksten. Som utgangspunkt for å konkretisere bruk av idealtyper, anbefales det at man utvikler ideer innenfor en ideologi eller tradisjon. Videre bør det utarbeides et analyseskjema, som brukes til å systematisere ideene til bruk i analysen (Bratberg, 2021, s. 98).

Idealtypene jeg har valgt å ha med i den empiriske analysen, er også mine forskningsspørsmål.

I mitt analysearbeid har jeg valgt en noe utradisjonell tilnærming, ved at jeg ikke analyserer idealtypene i et analyseskjema, men at jeg besvarer idealtypene ut i fra forskningsspørsmålene. Som nevnt ovenfor «bør» det utarbeides et analyseskjema med bakgrunn i idealtypene, men dette er altså ingen nødvendighet for å analysere funn i tekstene. Jeg skal i del 5 og 6 komme tilbake til mine funn og analyser.

4.4. Innsamling og utvalg av dokumenter

Første steg i forskningsprosjektet mitt handlet om å få en oversikt over hva som fantes av dokumenter og forarbeider til barnevernsloven. Alle dokumentene jeg har valgt er offentlige, og dermed tilgjengelige for allmennheten. Jeg har dermed ikke hatt behov for å søke tilgang til noen av dokumentene, og det foreligger ikke forhold som faller innunder personvern hensyn.

Thagaard (2018, s. 53) beskriver *foreliggende data*, dette er dokumenter som er lett tilgjengelige og etablert uten medvirkning fra forskeren. Som forsker har jeg altså ikke utformet dokumentene, men jeg har imidlertid hatt en svært aktiv rolle i utvalg av dokumenter, selv om de har vært lett tilgjengelige.

Jeg hadde et utgangspunkt om at jeg ønsket å finne ut av hva som lå til grunn for kravet om masterutdanning i den kommunale barnevernstjenesten, og jeg hadde med det et ønske om å gjøre en dokumentanalyse av det forarbeidet som ble lagt til grunn for lovkravet. Jeg hadde allerede et utkast til forskningsspørsmål før utvalg av dokumenter.

På et tidlig tidspunkt samlet det seg opp svært store mengder med tekstmateriale, dette var politiske dokumenter som stortingsmeldinger, høringer, utredninger og rapporter, og det ble raskt klart for meg at jeg måtte gå i gang med å systematisere dokumentene.

Informasjonsinnhenting min ble på mange måter til, slik som både Aveyard (2019) og Asdal og Reinertsen (2022) beskriver *snøballmetoden*, det som begynner som en liten

snøklump, som blir større jo lengre den triller, uten at det var planlagt på forhånd hvor den skulle ende. Dokumentene ble valgt underveis.

For å finne svar på forskningsspørsmålene mine, valgte jeg ut ulike politiske dokumenter. Jeg tok utgangspunkt i de ulike forarbeidene til det som på daværende tidspunkt var et lovforslag til den nye barnevernsloven. NOU (2016:16) og høringsuttalelser og Proposisjon 169 L. I forbindelse med lesing av NOU og Proposisjon fremkom det flere underlagsdokumenter. Jeg kom etter hvert frem til dokumenter som springer ut av et mer faglig utgangspunkt, fra barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Jeg valgte etter hvert bort de dokumentene som i mindre grad besvarte mine forskningsspørsmål, eller som hadde blitt erstattet av nyere dokumenter.

Jeg viser til at dokumentene ble presentert i kapittel 2, og går ikke nærmere inn i beskrivelser av disse her.

Utvalg av dokumenter er gjort med bakgrunn i hva som fremstod som mest relevant i forhold til problemstillingen. Det innebærer at jeg valgte dokumenter som gav meg svar i forhold til de forskningsspørsmålene jeg hadde. Jo flere dokumenter jeg leste som hadde relevans for temaet og problemstillingen min, jo bedre og bredere svar fikk jeg på spørsmålene jeg hadde.

Siden jeg ønsket en kvalitativ tilnærming til problemstillingen, var det nødvendig å være kritisk med hensyn til utvalg av dokumenter, og da særlig antall dokumenter, og at det dermed var av avgjørende betydning å finne få dokumenter som kunne ta meg i dybden på hva som var bakenforliggende årsaker til masterkrav i barnevernlovgivningen.

Siden jeg ønsket å ta utgangspunkt i forarbeider til barnevernsloven, har jeg primært hatt digital datainnsamling og søkte etter offentlige dokumenter, som Stortingets og regjeringens hjemmeside, Bufetat og Bufdir (regjeringen.no, stortinget.no, bufdir.no).

Jeg søkte også på søkefunksjonen Google med følgende søkeord:

«barnevern», «kunnskap», «kompetanse», «barnevernlov», «lovkrav», «forsvarlighet», «masteroppgave», «tekstanalyse» og «ideanalyse».

4.5. Gjennomføring av lesning

Etter søk på dokumenter og utvalg, gikk jeg systematisk til verks. Jeg skrev ut papirversjoner og leste alle dokumenter i sin helhet flere ganger, og bladde meg frem og tilbake i dokumentene mens jeg forsøkte å finne utsagn med motsetninger eller likheter. Jeg har forsøkt å være kritisk i lesningen og lete etter argumentasjon som kunne underbygge påstander.

Dokumentene ble som nevnt skrevet ut på papir, og jeg markerte tekst der jeg synes at jeg fant interessante ideer, eller tekst som kunne gi svar på problemstillingen min. Etter hvert søkte jeg etter å finne både likheter i de ulike tekstene og motsetninger.

I forlengelsen av dette valgte jeg bort dokumenter som ikke hadde direkte relevans for oppgaven min, eller som ikke i særlig grad kunne belyse problemstillingen.

4.6. Egen forskerrolle og etiske hensyn

I arbeidet med masteroppgaven har jeg lest utallige offentlige dokumenter som har hatt til hensikt å belyse problemstillingen, og endte opp med seks dokumenter. Til tross for at jeg har forsøkt å ha en åpen og nøytral tilnærming til tekstene, har jeg med meg en rekke forforståelser og synspunkter etter å ha arbeidet i barnevernsfeltet i nærmere to tiår.

Som nevnt tidligere i oppgaven har jeg stilt meg undrende til at det ble lovfestet et krav om masterutdanning for å jobbe i barnevernet. Jeg har hatt en klar forforståelse om at det ikke har vært behov for en akademisk utdanning, som mastergrad er. Utgangspunkt for dette synspunktet er at man som ansatt i barnevernet er i behov av menneskelige ferdigheter fremfor en akademisk utdanning. Denne oppfatningen er rokket ved flere ganger.

Når jeg har lest og tolket tekstene, blir dette med en subjektiv og fortolkende tilnærming, noe som har medført at jeg ikke har klart å være helt nøytral i min forskerrolle. Dette kan ha medført at jeg ikke har fanget opp betydning i ulike ord eller sammenhenger som kan ha vært vesentlige for utfallet.

På den ene siden finnes det utallige fordeler med at kunnskap er blitt digitalisert og således mer tilgjengelig. På den andre siden kan tilgjengeligheten skape utfordringer når det kommer til innsamling og organisering av store mengder datamateriale.

Asdal & Reinertsen (2022) beskriver viktigheten av å være kritisk til kilder og å utøve forskningsetikk i møte med dokumenter i en digital kontekst (s. 206-207). Det er imidlertid lagt til grunn at de politiske og faglige dokumentene er pålitelige kilder.

5. RESULTAT

Dette kapittelet vil redegjøre for- og presentere funn og resultater etter tekstanalysen i lys av problemstillingen:

Hvordan begrunnes lovfestet krav til mastergrad i forarbeidene til den nye barnevernsloven?

Innledningsvis vil de seks dokumentene kort gjengis kort i et form for sammendrag.

Funnene presenteres kategorisert i henhold til forskningsspørsmålene i denne studien:

1. *Hvilke forforståelse finnes i kravet til masterutdanning?*
2. *Mastergrad eller andre kompetansehevingstiltak?*
3. *Hvilke fagperspektiver ligger til grunn for krav om mastergrad?*

Hvert forskningsspørsmål avsluttes med en oppsummering.

5.1. Kort repetisjon av dokumentene

Ved valg av dokumenter har jeg vektlagt et utvalg av dokumenter som fremkommer i prosessen tilknyttet lovarbeidet, og som fra departementets side er trukket frem som lovforarbeider og/ eller rapporter i kompetansekartlegging og anbefalinger. Dette er politiske eller faglig forankrede dokumenter som har til hensikt å beskrive de bakenforliggende faktorene og hva som har ledet frem til lovkravet om masterutdanning. Utvalg av dokumenter er nærmere beskrevet i kapittel 4.

1. NOU 2016:16 Ny barnevernslov – sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse.
2. Mer kunnskap- bedre barnevern. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024 (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017).
3. Kompetanse i den kommunale barnevernstjenesten. Kompetansekartlegging og gjennomgang av relevante utdanninger. NIFU rapport 2017:28. (Røsdal et al., 2017).
4. Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Rapportnummer 04/2019 (Bufdir, 2019).
5. Prop. 133 L (2020-2021) – Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven.
6. Faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir, 2022).

NOU 2016:16 Ny barnevernslov – sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse.

Som beskrevet i del 2 ble Barnevernslovutvalget ble utnevnt i 2014, og hadde til hensikt å foreta en to-sporet gjennomgang av barnevernloven, for å gjøre loven mer tidsriktig og tilgjengelig ved en strukturell, teknisk og språklig gjennomgang av hele loven. I tillegg ble utvalget gitt i mandat å vurdere åtte nærmere angitte materielle eller verdimessige problemstillinger, samt vurdere detaljeringsgraden i loven og hva som skulle fremkomme i lov eller i forskrift (NOU 2016:16, s. 13).

Mer kunnskap- bedre barnevern. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024

Som tidligere nevnt ble Kompetansestrategien utgitt i 2017 av Barne- og likestillingsdepartementet. Strategien har som mål at alle kommuner skal få mulighet til å prioritere og å delta i kompetansehevende tiltak som skal bidra til økt kvalitet i kommunenes tilbud til barn og familier. Dette skal skje ved at utrednings- og tiltaksarbeidet i større grad bygger på forskning og systematisk kunnskap om barns behov og hvilken hjelp som virker. Videre at barnevernet samarbeider med andre tjenester og etablerer familiestøttende tilbud som kan forebygge at barn må flytte på institusjon eller i fosterhjem. Hjelpen skal bli bedre tilpasset det enkelte barn, og barns medvirkning tillegges større vekt i både utredninger og tiltaksarbeid (BLD 2017, s. 9).

Tiltakene i strategien skal møte kompetanseutfordringene i barnevernet ved å etablere et bedre tilbud om etter- og videreutdanning som skal gi ansatte i barnevernstjenestene økt kompetanse i utrednings- og tiltaksarbeidet.

Kompetanse i den kommunale barnevernstjenesten. Kompetansekartlegging og gjennomgang av relevante utdanninger. NIFU rapport 2017:28.

I kapittel 2 av denne oppgaven ble kompetansekartleggingen presentert, og det fremgår at formålet med rapporten er å undersøke kompetansen i den kommunale barnevernstjenesten, samt hvilke kompetanse relevante utdanninger gir etter endt utdanning. Det er kartlagt innholdet i bachelor- og masterutdanningene i barnevern og sosialt arbeid, inkludert relevante

etter- og videreutdanningstilbud. Kartleggingen er ment å bidra til kunnskapsgrunnet for det videre arbeidet med å styrke barnevernets kvalitet og kompetanse for fremtiden (Røsdal et al., 2017, s. 3).

Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet (Bufdir, 2019).

Dokumentet ble utgitt i 2019 av Barne- ungdoms- og familiedirektoratet og er en utredning av kompetansekrav, innretning av masterutdanning og autorisasjon, som omfatter både statlig og kommunalt barnevern, også nærmere beskrevet i del 2.

Utredningen finner at kompetansenivået ikke samsvarer med barnevernets oppgaver. Det fremkommer i utredningen at barnevernet forvalter stor makt og et stort ansvar på vegne av resten av samfunnet, noe som burde medføre at barnevernet er en tjeneste som det stilles store krav til. Imidlertid mener utredningen at utdanningene er underfinansierte og for korte, kompetansekravene er futilstrekkelige og de ansatte mottar ikke veiledning eller andre tiltak for å takle en følelsesmessig krevende jobb.

Prop. 133 L (2020-2021) – Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernsloven.

Som tidligere beskrevet, ble proposisjonen lagt frem av Barne- og familiedepartementet i 2021 og inneholdt forslag til ny barnevernslov. Bakgrunnen for dette var at daværende barnevernslov var snart 30 år gammel og formålet med ny lov var å få en mer tilgjengelig lov som er mer tilpasset dagens samfunn (Prop. 133 L, s.15).

Proposisjonen inneholder blant annet forslag om krav til kompetanse for ansatte i barnevernet, og inngår som en del av regjeringens kompetansestrategi for det kommunale barnevernet og skal styrke de ansattes forutsetninger for å løse sine oppgaver samtidig som de også anerkjenner alvorlighetsgraden og kompleksiteten i samfunnsoppdraget (Prop. 133 L, s.16).

Faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern. Bufdir, 2022).

Som beskrevet i del 2 har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet utgitt anbefalinger knyttet til kompetansekrav og utdanning for arbeid i de kommunale barnevernstjenestene.

Anbefalingen gir nærmere informasjon om innholdet i kompetansekravet, en tydeliggjøring knyttet til kompetansekravet i den nye barnevernsloven, samt hva som bør anses som relevant kompetanse.

Det fremkommer at anbefalingen har delt inn kompetanseområder for kommunalt barnevern, som vil gi et nødvendig fundament for å utføre arbeid etter loven. Det er delt inn i relasjons- og samspillskompetanse, spesifikk teoretisk kompetanse, analyse- og beslutningskompetanse, juridisk kompetanse og forvaltningskompetanse. Kompetanseområdene er nærmere redegjort for, i anbefalingen fra direktoratet.

5.2. Forskningsspørsmålene

I denne delen vil forskningsspørsmålene forsøkes besvart i lys av de utvalgte dokumentene. I den systematiske gjennomgangen av dokumentene, er det brukt idéanalyse for å tolke og forstå ideene som ligger til grunn.

5.2.1. Forskningsspørsmål 1:

Hvilke forforståelse finnes i kravet til masterutdanning?

Det første forskningsspørsmålet omhandler hvilke forforståelse som på forhånd lå til grunn for kravet om masterutdanning for arbeid i barnevernet.

Funn: Svikt i den kommunale barnevernstjenesten omhandler mangel på kompetanse.

Gjennomgang av de seks dokumentene viser i hovedsak et funn knyttet til det første forskningsspørsmålet som omhandler hvilke forforståelse som ligger til grunn for lovkravet til masterutdanning. Dette funnet er gjennomgående og synes å omhandle at de mange lovbruddene, mangler og svikt i tjenestetilbudet fra barnevernstjenestene de siste årene kan tilskrives kompetansemangel i tjenestene. Det er i de ulike dokumentene vist til en rekke

rapporter, stortingsmeldinger, utredninger og andre dokumenter som har avdekket mangler ved det tjenestetilbudet som er gitt. Det er imidlertid ulike beskrivelser knyttet til hva som skal til for å løse kompetansemangelen, noe vi skal komme tilbake til.

Dette funnet henger til dels sammen med at den foregående barnevernloven ikke hadde bestemmelser knyttet til kompetanse i tjenestene, og ved å innføre kompetansekrav, vil det redusere svikt og mangler i den kommunale barnevernstjenesten.

Jeg viser her til Bufdir sin «Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet», der det er påpekt at det ikke forelå krav til utdanning i den foregående loven:

«Det stilles i hovedsak ingen krav om verken utdanningsnivå, kunnskap om barn og unges utvikling eller juss for å treffe beslutninger i barnevernet. Kravene til kompetanse i barnevernet er lite konkrete og det er ingen direkte sammenheng mellom arbeidsoppgaver og utdanningsbakgrunn». (Bufdir, 2019, s.5)

I NOU 2016:16 finner vi et annet eksempel på at svikt i barnevernstjenesten omhandler mangel på kompetanse. Det vises til flere utredninger og rapporter gjennomført av ulike instanser, for å underbygge synet på kompetansemangel i barnevernstjenesten, blant annet rapport fra Statens helsetilsyn:

«I Statens helsetilsyns rapport 2/2012 ble det rapportert om at flere kommuner manglet tilstrekkelig kompetanse både når det gjaldt undersøkelser, evaluering av hjelpetiltak og ikke minst gjennomføring av samtaler med barn» (NOU 2016:16, s. 60)

Særlig interessant er det derfor at utvalget i NOU 2016:16 (som er forslaget til ny barnevernslov) ikke har foreslått at det tas inn krav til kompetanse og bemanning i loven.

«Det foreslås ikke å lovfeste nærmere krav til kompetanse eller bemanning i barnevernet» (NOU 2016: 16, s. 44).

Når det grunngis i utredningen hvorfor det ikke foreslås å lovfeste kompetansekrav, vises det imidlertid til *forsvarlighetskravet*. Forsvarlighetskravet hevdes å ha en dobbeltfunksjon der det på den ene siden er en rettesnor for tjenesten, som viser til normer som beskriver hvordan tjenestene bør være, og på den andre siden som et utgangspunkt for å vurdere grensen mot det

uforsvarlige, som gir tilsynsmyndighetene mulighet for å konstatere avvik (NOU 2016: 16, s. 59).

Forsvarlighetskravet finner vi gjengitt i den foregående loven, Lov om barneverntjenester (1992) som § 1-4: «*Tjenester og tiltak etter denne loven skal være forsvarlige*».

Forsvarlighetskravet er videreført i den nye barnevernsloven (2021), som § 1-7: «*Barnevernets saksbehandling, tjenester og tiltak skal være forsvarlige*».

Forsvarlighetskravet beskrives å innebære at «*ansatte og andre som utfører arbeid etter loven må ha tilstrekkelig kompetanse og nødvendige faglige kvalifikasjoner til å utføre sine oppgaver*» (NOU 2016: 16, s. 59). Dette innebærer at utredningen mener at forsvarlighetskravet som påligger barnevernstjenestens utøvelse av tjenester og tiltak, kan ses i sammenheng med kompetansen hos de ansatte som utfører tjenestene.

Også Barne- ungdoms- og familiedirektoratets «Faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern» (2022) peker på forsvarlighetskravet i den foregående loven. Det vises til at «*barnevernstjenestenes personell er en avgjørende ressurs for å kunne yte forsvarlige tjenester*» og at kommunene må «*ha en bemanning, kompetanse og kvalifikasjoner som er tilstrekkelig for å ivareta sine oppgaver på en forsvarlig måte*» (s. 6).

I kompetansestrategien fra Barne- og likestillingsdepartementet, «Mer kunnskap- bedre barnevern 2018 – 2024» fremkommer det en forforståelse om at barnevernet ofte står ovenfor vanskelige vurderinger og krevende oppgaver, noe som stiller høye krav til kompetanse. Det fremkommer i vurderingene knyttet til at det fremdeles er barn som ikke får rett hjelp til rett tid, og at økt kompetanse vil gi bedre tjenester. Strategien viser til at mye går i riktig retning i barnevernet, og at flere får hjelp enn tidligere, samtidig som det fremdeles finnes barn som ikke får rett hjelp til rett tid. Strategien er ment å gi et historisk kompetanseløft i det kommunale barnevernet, og at mer kunnskap i barnevernet gir tryggere medarbeidere og bedre tjenester. «*Barnevernet må arbeide forebyggende og kunnskapsbasert*». (BLD; 2017).

I rapporten «Kompetanse i den kommunale barnevernstjenesten. Kompetansekartlegging og gjennomgang av relevante utdanninger» (Røsdal et al., 2017) vises det til bakgrunnen for at det ble opprettet et utvalg som skulle gjennomføre en kompetansekartlegging. Utvalget som står bak kompetansekartleggingen viser til at regjeringen i 2017 la frem en barnevernsreform for Stortinget, som innebar et større kommunalt ansvar for barnevernet, samt en flerårig nasjonal satsing på kompetanseheving i barnevernet, og at dette var bakgrunnen for kartleggingen.

Det fremgår også av denne rapporten at kompetansen i barnevernet har vært gjenstand for debatt og flere utredninger og det vises til en rekke anbefalinger for å styrke kompetansen, samtidig som det har manglet en helhetlig oversikt over kompetansen hos de ansatte i barnevernet og hvordan denne kompetansen samsvarer med barnevernets mandat (Røsdal et al., 2017).

«Kartleggingen viser at ansatte ved barnevernstjenestene i Norge i hovedsak har relevant formalkompetanse; enten 3-årig barnevernspedagogutdanningen eller sosionomutdanning. Mange har også tilleggsutdanning. Både barnevernsansatte og barnevernsledere opplever at kompetansen til å mestre arbeidsoppgavene i barnevernet gjennomgående er god, men med enkelte variasjoner» (Røsdal et al., 2017, s. 7).

Utvalget peker her på at kartleggingen viser at barnevernstjenestens i Norge i stor grad har god grunnutdanning, og at det i tillegg er mange som har tilleggsutdanning. Det vises imidlertid til at det er store variasjoner i grunnutdanningene, men at det er god kompetanse til å gjennomføre arbeidsoppgaver i forhold til mandatet. Samtidig peker rapporten på at det i kartleggingen fremkommer enkelte mangler:

«Vår kompetansekartlegging synes i noen grad å avdekke svakheter i de ansattes kompetanse på metode, dokumentasjon og analytiske ferdigheter...» (Røsdal et al., 2017, s. 7)

Hvis vi ser nærmere på utredningen av kompetansehevingstiltak i barnevernet (Bufdir, 2019), pekes det på at kompetansen i barnevernet gjennom flere tiår har vært et tema i offentlige utredninger og meldinger, og at samtlige av disse har vist at barnevernet trenger et kompetanseløft. Det fremkommer med disse henvisningene at det er en klar forforståelse i utredningen at det er mangelfull kompetanse i barnevernstjenesten:

«Utredningen viser at det mangler tilstrekkelige krav og tiltak som sikrer at barnevernet har tilgang på kvalifisert kompetanse» og «Når det gjelder kompetanse, finner vi imidlertid store mangler» (Bufdir, 2019, s. 3 - 4).

Også i «Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet for 2018-2024» utgitt av Barne- og familiedepartementet (BFD) finner vi en implisitt forforståelse av at kompetansenivået i barnevernstjenesten er for lavt. Det vises til at det er iverksatt en stor satsing der det blant annet løftes frem et behov for flere ansatte med mastergrad, og departementet mener at *«tiltakene i strategien skal øke de ansattes kompetanse i å utrede barns behov og sette inn riktig hjelp» (BLD, 2017 s. 9).*

Ved gjennomgang av Prop. 133 L (2020-2021) – Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven, finner vi også en forforståelse om at det mangler kompetanse i barnevernstjenestene.

«Selv om det utarbeides mye barnevernsfaglig godt arbeid, tyder flere forsknings- og tilsynsrapporter og offentlige utredninger fra de siste årene på at både det kommunale og det statlige barnevernet har utfordringer med å tilby tjenester med god nok kvalitet til de barna og familiene som trenger hjelp. Det er særlig pekt på manglende analyser, barnevernsfaglige vurderinger og begrunnelser i barnevernets arbeid» (Prop.133L, s. 41).

Det fremkom imidlertid i den foregående barnevernloven at kommunene hadde et ansvar for å sikre nødvendig opplæring av de ansatte, og denne forståelsen ble ansett som sikring av at de ansatte hadde nødvendig kompetanse.

Oppsummering:

Ved gjennomgang av de seks dokumentene fremkommer det særlig et moment knyttet til forforståelse som ligger til grunn for masterutdanning. Det største funnet knyttet til forforståelse omhandler at det er mangel på kompetanse i tjenestene, og at det er kompetansemangelen som er årsaken til at det er avdekket alvorlige mangler i tjenestene de siste årene. Dette funnet henger imidlertid sammen med et annet moment som i noe grad

fremkommer i dokumentene, som omhandler at den foregående barnevernslovgivningen ikke hadde særlige bestemmelser knyttet til kompetanse i tjenestene.

Det synes å være enighet i dokumentene at det er en klar forforståelse av at barnevernet i dag mangler kompetanse. Det er interessant hvordan NOU 2016:16 ikke foreslår å lovfeste krav til utdanning, men at det vises til at lovens prinsipp om at tjenestene skal være forsvarlige, synes å være dekkende for at tjenestene sørger for god nok kompetanse.

Funnet drøftes nærmere i kapittel 6.

5.2.2 Forskningsspørsmål 2:

Mastergrad eller andre kompetansehevingstiltak?

Det andre forskningsspørsmålet i dette prosjektet springer ut av *hvilke* kompetansehevingstiltak som vil være mest hensiktsmessig.

Funn: De fleste bør ha mastergrad, og utdanningstilbudet er ikke godt nok.

Det første funnet er knyttet til at det er en anbefaling om at de fleste som jobber i barnevernet bør ha mastergrad. Unntaket her er NOU 2016:16, som ikke har anbefaling om krav til kompetanse eller utdanning i utredningen. Det er vist til at det i den foregående loven ikke finnes krav til kompetanse, men at *«kommunen har ansvaret for nødvendig opplæring av barnevernstjenestens personell, og at personalet er forpliktet til å delta i opplæring som blir bestemt, og som anses som nødvendig for å holde deres kvalifikasjoner ved like»* (NOU 2016:16, s. 59).

Når utvalget ikke foreslår å lovfeste krav til utdanning, er det drøftet hva som er årsaken til dette, og hvordan man best kan sikre at barnevernstjenesten har tilstrekkelig kompetanse, og hevder at dette spørsmålet er komplekst.

Det fastslås at kompetansen hos barnevernet ikke oppleves å være god nok, og peker på at dette kan ha flere ulike forklaringer. Utvalget spør seg om det omhandler at det er for få med barnevernsfaglig kompetanse, eller om det er mangler og svakheter ved innholdet i

utdannelsen, om det omhandler at utdanningen er for kort, eller om det er for lite etter- og videreutdanning. Videre er det reist spørsmål ved om at kompetanseutfordringene kan omhandle andre forhold, eksempelvis at det er for hyppig utskiftning av ansatte eller om det er mangelfull erfaring (NOU 2016:16, s. 62- 63).

Som nevnt tidligere i dette kapitlet har utvalget imidlertid konkludert med at det er grunn til å tro at det er andre tiltak som vil være mer treffende i forhold til å løse kompetanseutfordringer, enn å lovfeste et krav til kompetanse i tjenestene. Utvalget viser til at det tidligere er gitt anbefalinger i forhold til styrking av utdanning/ kompetanse i barnevernstjenesten, samt pågående utredning av Barne- ungdoms- og familiedirektoratet knyttet til behovet for kompetanse i barnevernstjenesten (NOU 2016:16, s. 63).

Utvalget har vurdert om krav til kompetanse kan fremgå gjennom en utdyping av forsvarlighetskravet i loven, og har i utredningen uttalt at en slik løsning kunne vært valgt i barnevernsloven. Det er imidlertid ikke foreslått en slik utdyping, da det hevdes at krav til kompetanse er implisitt i forsvarlighetskravet (NOU 2016:16, s. 63).

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet mener klart at de ansatte i barnevernet skal ha mastergrad:

«For å sikre høy kompetanse i barnevernet anbefaler vi at det innføres et generelt krav til de kommunale barnevernstjenestene om at 80 prosent av de ansatte må ha relevant kompetanse rettet mot arbeid med barn og unge på masternivå. Vi ser at saksbehandlings- og tiltaksoppgavene krever høyere analytisk kompetanse og en større bredde i kunnskap enn det er mulig gjennom en treårig bachelorgrad» (Bufdir, 2019, s. 9)

Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017) beskriver arbeid i barnevernstjenesten som komplekst og krevende, og følgelig at det stiller høye krav til kompetanse. Dette er utgangspunkt for de ulike tiltakene som iverksettes for å heve kompetansen i barnevernstjenesten. Et syn på kompetanse som fremkommer i strategien er at *«kunnskap må bygge på forskning, men også på de erfaringene som barn, familier og ansatte har»*. (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017, s. 5).

Fra høsten 2018 ble det etablert tre nye videreutdanninger på masternivå, hvor temaene er relasjonskompetanse og samarbeid med barn og familier, vurderinger av barnas beste og juss i barnevernsfaglig arbeid (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017, s. 13).

Kompetansestrategien beskriver at det vil bli igangsatt et utredningsarbeid for å vurdere innholdet i, omfanget av og modeller for masterutdanninger som leder til arbeid i barnevernet.

«Flere ansatte i det kommunale barnevernet bør ha utdanning på masternivå. Barnevernets samlede behov for grunnkompetanse og faglig fordypning kan vanskelig dekkes innenfor treårige utdanningsløp» (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017, s.14).

Vi finner i Bufdir (2022) sin anbefaling om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern at det legges til grunn at barnevernstjenesten etter innføringen av kompetansekravet *«først og fremst vil ha behov for personell med barnevernsfaglig masterutdanning og spesifikk barnevernskompetanse/ kompetanse i barnevernsfaget»* (s. 18). Dette er begrunnet med at majoriteten av de ansatte i barnevernet må ha *solid* kompetanse i juridiske emner innenfor barnevern og forvaltningsrett for å sikre at barnevernstjenesten praksis er i tråd med forsvarlighetskravet.

Røsdal et al., (2017) drøfter hvilken kompetanse det er behov for, og viser til i sin kompetansekartlegging at det mangler en helhetlig oversikt over kompetansen i barnevernet, og hvordan den svarer på kompetansebehovet. Dette var bakgrunnen for at det ble gjennomført en omfattende kartlegging av kompetansen og hva som er behovet. Det er blant annet gjennomgått de eksisterende masterprogrammene for å kartlegge hvilke kompetanse man får ved å ta en mastergrad:

«Det overordnede inntrykket fra gjennomgangen av utdanningenes læringsutbyttebeskrivelser er at disse adresserer, naturlig nok, et mer teoretisk og analytisk perspektiv innenfor tematikken/fagområdet de adresserer, enn hva tilfellet er for bachelorutdanningene» (Røsdal et al., 2017, s. 57).

Utvalget som står bak kompetansekartleggingen (Røsdal et al., 2017) har gjennomført spørreundersøkelser blant ledere av barnevernstjenestene, og viser til disse resultatene i sin

rapport. Det fremkommer at det ikke er mastergrad som er det foretrukne kompetansehevingstiltaket.

«Den klart viktigste formen for kompetanseutvikling blant de ansatte er ifølge lederne opplæring og veiledning i jobbsituasjonen» (Røsdal, et al., 2017, s. 102).

Samtidig er det pekt på at både grunnutdanningene og videre- og masterutdanningene er viktige for å bedre barnevernstjenestenes kompetanse:

«Andre viktige forhold for kompetanseutvikling er å styrke grunnutdanningen og å bedre tilbudet av videre og masterutdanning» (Røsdal et al., 2017, s. 102).

Det andre funnet knyttet til dette forskningsspørsmålet omhandler kvaliteten på utdanningene i dag. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017) viser til at gode utdanninger er nødvendig for å sikre riktig kompetanse i utrednings- og tiltaksarbeidet i barnevernstjenesten, og at *utdanningstilbudet i dag ikke er godt nok*. Som følge av dette har departementet beskrevet i kompetansestrategien at tilbudet om etter- og videreutdanning for ansatte skal økes, og at etterutdanningstilbudet i hovedsak vil bestå av praksisnære opplæringsprogrammer. I tillegg er det satt i gang et arbeid med å forbedre og oppdatere grunnutdanningene med et mål om et helhetlig utdanningstilbud som er tilpasset barnevernets kompetansebehov.

Buudir (2019) peker flere ganger på det problematiske omkring lengden på barnevernutdanningene i sin utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet.

«Utdanningene er for korte ...» og «i tillegg har vi Nordens korteste utdanning for arbeid i barnevernet». Dette medfører følgelig at Norge har lavere krav til kompetanse enn andre nordiske land (Buudir, 2019 s. 4).

I forlengelsen av at det norske barnevernet har kortere utdanning enn de andre nordiske land, finner vi et synspunkt fra direktoratet om at *«alvoret og kompleksiteten i barnevernets arbeid ikke har vært tilstrekkelig anerkjent i Norge»* (Buudir, 2019, s. 4).

I tillegg foretas det en sammenligning opp mot samarbeidspartnere av barnevernet, herunder psykologer og lærere, der direktoratet mener at de prioriteres høyere i utdanningssammenheng, samtidig som det fremheves at sammenlignbare yrkesgrupper ikke

tar like alvorlige beslutninger med så stort rom for skjønn. Videre fremkommer det at dagens utdanninger har variasjon i en slik grad at det er vanskelig for arbeidsgivere å forutse hvilken kompetanse nyutdannede har, og at dette også gjelder for sentrale fagområder, juss, forvaltning og vurdering av barnets beste (Bufdir, 2019, s. 5).

Bufdir (2019) har i sin utredning anbefalt at det i fremtiden bør være bedre muligheter for å ta en praksisnær masterutdanning, som er av høy kvalitet. Direktoratet foreslår derfor at det innføres en ny modell med to masterutdanninger som er særlig relevant for arbeid i barnevernet. Den ene bør være en femårig integrert master i barnevern, og det anbefales at tittelen «barnevernspedagog» flyttes til denne graden. Denne anbefalingen kommer i lys av at direktoratet mener at en slik femårig integrert mastergrad i større grad vil

«ivareta barnevernets behov for kompetanse gjennom å skape en tydeligere og mer forutsigbar kjernekompetanse og gi bedre faglig progresjon, grunnlag for sikkerhetsvurderinger og praksisnærhet» (Bufdir, 2019, s. 8)

Direktoratets forslag for den andre modellen for masterutdanning omhandler en toårig master i barnevernsarbeid, som er rettet mot andre relevante yrkesgrupper, eksempelvis sosionomer og vernepleiere, som vil ligne dagens master i barnevern, men det anbefales at innholdet bør være mer rettet mot praksisutøvelse (Bufdir, 2019, s. 8).

Også Prop. 133 L peker på lengden på utdanningene, og mener at utdanningsnivået i barnevernet i Norge er lavere når det sammenlignes med barnevernet i andre nordiske land. I tillegg er utdanningsnivået lavere sammenlignet med andre yrkesgrupper som barnevernet regelmessig samarbeider med, eksempelvis psykologer, lærere og advokater. I tillegg er det trukket frem at mange ansatte i barnevernet gir uttrykk for at de ikke har nok kompetanse til å utøve sentrale kjerneoppgaver i yrket (Prop.133L, s. 41).

Forslagene er begrunnet med at høyere og tydeligere krav til kompetanse vil gi de ansatte bedre forutsetninger for å løse sine oppgaver og utøve godt barnevernsfaglig skjønn, samtidig som det vil anerkjenne alvorlighetsgraden i samfunnsoppdraget og kompleksiteten i oppgavene som de ansatte skal utføre (Prop.133L, s. 42).

Oppsummering:

Ved gjennomgang av de seks dokumentene, med utgangspunkt i forskningsspørsmålet «*mastergrad eller andre kompetansehevingstiltak?*» finner vi ulike forståelser som ligger til grunn for hva som skal til for å sikre tilstrekkelig kompetanse i barnevernet. Det tydeliggjøres et unisont utgangspunkt om at arbeidet i barnevernstjenesten er komplekst og sammensatt av flere fagfelt som følgelig stiller høye krav til kompetanse hos de ansatte som skal utføre arbeid i tjenesten. Det er ikke omstridt at det er behov for kompetanseheving i tjenesten, men det er skissert ulike tilnæringsmåter. Det er særlig to funn som fremheves.

For det første synes det å fremkomme at grunnutdanningene er mangelfulle/ for dårlige/ for korte, og at de ikke svarer til barnevernets samfunnsmandat og kompetansebehov. Både Barne- og likestillingsdepartementet (2017) og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2019) skisserer at utdanningene er for korte. I tillegg pekes det på at det er variasjoner i de ulike utdanningene.

For det andre fremkommer det klare anbefalinger om at de ansatte i barnevernstjenesten bør ha mastergrad. Unntaket her er NOU 2016:16 som ikke foreslår lovfesting av utdanningskrav for arbeid i barnevernet, men som tidligere nevnt, vises det til forsvarlighetskravet og det hevdes at dette ivaretar problemstillingen.

Bufdir (2019) kommer med en anbefaling om at det bør være et krav om at 80% av de ansatte i barnevernstjenesten skal ha mastergrad eller videreutdanning på masternivå.

Det er Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, i sin utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet, som gir klareste føringer i forhold til anbefalingen om mastergrad, og peker i stor grad på at mangler og avvik ved barnevernstjenestens arbeid kan spores tilbake til manglende kompetanse. Det påpekes gjentagende at barnevernet i Norge har utdanning av for kort varighet, og har blant annet sammenlignet lengden på utdanningen med de andre nordiske landene som vi kan sammenligne oss med. Videre er det pekt på at det mangler systematikk, analyse og metodikk i arbeidet, og at disse manglene kan avhjelpes ved at flere ansatte tar mastergradsutdanning.

NIFU har i sin kompetansekartlegging og ved gjennomgang av relevante utdanninger, forespurt både ledere og andre ansatte i barnevernstjenesten, samt brukerorganisasjoner om kompetansenivået. Det er kanskje særlig interessant å bemerke seg at lederne av barnevernstjenesten mener at den viktigste kompetansehevingen i tjenestene skjer via opplæring og veiledning av de ansatte mens de utfører arbeidet (Røsdal et al., 2017).

Prop 133L (2020-2021) gir også støtte til å forlenge utdanningene som kvalifiserer for arbeid i barnevernstjenesten, og i likhet med Bufdir, sammenligner proposisjonen utdanningene i Norge med andre land i Norden, men sammenligner også med lengden på utdanningene som barnevernet samarbeider med, eksempelvis lærere og psykologer, og mener at å forlenge utdanningene i tillegg vil bidra til å øke anerkjennelsen av barnevernets kompleksitet. Dette drøftes nærmere i neste kapittel.

5.2.3. Forskningsspørsmål 3:

Hvilke fagperspektiver ligger til grunn for krav om mastergrad?

Dette forskningsspørsmålet har til hensikt å undersøke i tekstene om det fremkommer særlige fagperspektiver til grunn for lovkravet om mastergrad. Spørsmålet vil ha til hensikt å avklare om det er enkelte fagperspektiver, disipliner eller områder innenfor barnevern som skiller seg ut knyttet til behov for kompetanseheving.

Funn: Barnevernet trenger bedre ferdigheter knyttet til juridisk kompetanse, forvaltningskompetanse og analytisk kompetanse.

Ved gjennomgang av NOU 2016:16 for å finne fagperspektiver, vises det særlig til forsvarlighetskravet. Dette temaet er tidligere omhandlet i dette kapittelet. Det kan imidlertid kort nevnes at det fremkommer i utredningen at lovfesting av forsvarlighetskravet gir et signal i forhold til standarden for barnevernets arbeid. Videre at det styrker tilsynsmyndighetenes mulighet til å føre kontroll med tjenestens samt at det bidrar til et bedre samarbeid både internt i barnevernet og mellom barnevernet og andre velferdstjenester (NOU 2016:16, s. 58-59).

I kompetansestrategien «Mer kunnskap- bedre barnevern» (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017) vises det til videreutdanningene på masternivå, for å gi fordypning på viktige fagområder. Dette er relasjonskompetanse og samarbeid med barn og familier, vurderinger av barns beste, juss i barnevernsfaglig arbeid, videreutdanning i barnevernsledelse, barnevernsfaglig veiledning og barnevern i et minoritetsperspektiv.

Disse videreutdanningene kan synes å si noe om hvilke fagperspektiver som trekkes frem som viktige for barnevernstjenesten å inneha kompetanse på.

Kompetansekartleggingen (Røsdal et al., 2017, s. 9) peker på et

klart dilemma mellom en sterkere praksisorientering og en vektlegging av teoretisk kunnskap i studiet. Brukerorganisasjonene framhever et ønske om en sterkere vektlegging av personlige og praktiske ferdigheter, mens NOKUT i sin tilsynsrapport påpeker behovet for en mer forskningsbasert utdanning. Vår kompetansekartlegging synes i noen grad å avdekke svakheter i de ansattes kompetanse på metode, dokumentasjon og analytiske ferdigheter, og er i så måte i tråd med NOKUTs vurderinger.

Når det kommer til hvilke fagperspektiver som ligger til grunn for krav om mastergrad, finner vi i Bufdir (2019, s. 6) sin utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet:

«Både forskning og tilsynsrapporter tyder på en overordnet mangel på kompetanse i å benytte en systematisk, analytisk og metodisk tilnærming i arbeidet» (Bufdir, 2019, s. 6).

Direktoratet mener videre at

«juss er særlig sentralt for barnevernet fordi arbeidet berører grunnleggende menneskerettigheter» (Bufdir, 2019, s. 9).

Det hevdes at nasjonal eksamen i juss bør være obligatorisk, blant annet på bakgrunn av at rettigheter og rettssikkerhet er nødvendige elementer å ivareta i kontakten med barn og deres foreldre, og på grunn av at det bør være en sikring av at inngripende tiltak gjøres av personer med grundig innføring i lovverk.

Som beskrevet tidligere i denne delen, har direktoratet foreslått at 80 prosent av de ansatte skal ha relevant kompetanse rettet mot barn og unge på masternivå. Dette begrunnes i at oppgaver knyttet til saksbehandling og tiltak i barnevernet *krever høyere analytisk kompetanse og en større bredde i kunnskap enn det som er mulig gjennom en treårig bachelorgrad* (Bufdir, 2019, s. 9).

«Kompetansekrav, lengre utdanning og nasjonal eksamen i juss er mer treffsikre virkemidler for å heve kvaliteten og kompetansen i barnevernet» (Bufdir 2019, s. 12).

Prop. 133 L viser til at det er påstartet et arbeid med å utvikle nasjonale retningslinjer for masterutdanninger, som skal være utformet med tanke på arbeid i barnevernstjenesten, og det pekes på et behov for at masterutdanningene er praksisnære. Ved utformingen av disse utdanningene er det *«lagt vekt på at utdanningene skal gi studentene nødvendig forvaltningskompetanse og analytisk kompetanse»*. (Prop. 133 L, s.43)

Barnevernslovutvalgets mandat omhandlet blant annet å vurdere rettighetsfesting. I forbindelse med oppfølgingen av høringen ble det besluttet at innstillingen skulle følges opp i to løp, det ene omhandlet at det ble besluttet å utarbeide et høringsnotat med forslag til ny barnevernslov, det andre var å følge opp enkelte av utvalgets forslag i en proposisjon om endringer i gjeldende barnevernlov slik at flere av disse endringene kunne tre i kraft tidligere. Sentrale endringer var at barnevernloven ble en rettighetslov for barn og at barns rett til medvirkning ble styrket (Prop. 133 L, s. 24).

Proposisjonen trekker frem behovet for juridisk kompetanse hos barnevernet, for å sikre at rettsikkerheten til barn og familier som mottar hjelp fra barnevernet, ivaretas. Det drøftes hvorvidt det skal stilles krav til nasjonal eksamen i juss ved masterutdanningene, og det vises til at det er store variasjoner i omfanget av juss på de ulike utdanningene (Prop. 133 L, s. 44).

Proposisjonen trekker også frem barnevernets faglige skjønnsutøvelse, som et sentralt fagperspektiv:

Barnevernssaker er ofte kompliserte og innebærer utøvelse av offentlig myndighet og iverksetting av tiltak som kan være svært inngripende og med stor betydning for barn og familier. I tillegg kan feil og mangler i tjenestetilbudet få store og uopprettelige

konsekvenser for dem det gjelder. Dette stiller høye krav til den enkeltes kompetanse og til barnevernets faglige skjønnsutøvelse (Prop.133L, s. 41).

Vi finner i direktoratets anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern at det skilles på den profesjonelle yrkeskvalifiseringen, som i hovedsak er utdanningsinstitusjonenes ansvar og som er en offentlig godkjent utdanning, og en kontekstuell yrkeskvalifisering som viser til en uformell opplæring som man må gjennom for å mestre oppgavene på arbeidsplassen (Bufdir, 2022, s.6-7).

Direktoratet (Bufdir 2022) har beskrevet barnevernsfaglig kompetanse som «*teoretisk kunnskap, yrkesspesifikk og personlig kompetanse rettet mot arbeid med sårbare barn og unge, og med særlig relevans for arbeid i barnevernet*» (Bufdir, 2022, s. 7).

Vi finner i direktoratets Faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern (Bufdir, 2022) at det skilles på en *profesjonell egnethet* og en *personlig egnethet*. Den profesjonelle egnetheten er beskrevet å innebære kunnskap, ferdighetstrening og generell kompetanse nedfelt i læringsutbyttebeskrivelser og læreplaner. Den personlige egnetheten er beskrevet å omfatte evner, holdninger og verdier den enkelte har i møte med barn, unge, foreldre og nettverk, samt kolleger og samarbeidspartnere (Bufdir, 2022, SIDE).

Direktoratet anbefaler bruk av kunnskapsmodellen «Barnets behov i sentrum» etter BBIC modellen fra Socialstyrelsen i Sverige. Modellen beskriver barnets behov for omsorg og utvikling, og er en beskrivelse av de ulike områdene barnevernstjenesten trenger kompetanse på, for å kartlegge barnets behov, omsorgssituasjon og systemene rundt for å forstå og møte barnets og familiens helhetlige hjelpebehov (Bufdir, 2022).

Den barnevernsfaglige kompetansen er videre delt inn i områder som anses som nødvendige for å utføre arbeid etter loven; *Relasjons- og samspillskompetanse, spesifikk teoretisk kompetanse, analyse- og beslutningskompetanse, juridisk kompetanse og forvaltningskompetanse* (Bufdir 2022, s. 8)

Disse kompetanseområdene er nærmere beskrevet i del 3.

Oppsummering:

Ved gjennomgang av de seks dokumentene, finner vi at det er pekt på sentrale fagperspektiver. Dette er på den ene siden fagperspektiver som synes å mangle ved barnevernstjenesten, og på den andre siden fagperspektiver som ivaretas ved videreutdanning og mastergrad.

Flere av dokumentene viser til *forsvarlighetskravet*, som tidligere omtalt, og mener at kravet setter en juridisk standard for hvilke kompetansenivå en barnevernstjeneste skal ha.

Det er særlig fremhevet mangler knyttet til *systematisk, analytisk og metodisk kompetanse*, og behov for styrking av juridisk kompetanse, analytisk kompetanse og forvaltningskompetanse.

Disse funnene drøftes nærmere i kapittel 6.

6. DRØFTING

Ved gjennomgang av de seks dokumentene fremkommer det flere momenter som både er gjennomgående, og som begrunner et krav om mastergrad i den nye barnevernsloven.

På bakgrunn av at det er idéanalyse som er metoden for denne oppgaven, har jeg ved gjennomgang av de seks dokumentene sett etter ideenes tilstedeværelse. Som det ble vist til i kapittel 4, peker Bratberg (2021, s. 80) på at idéanalysen har ideer som analytiske kategorier. Særlig sentrale ideer i min problemstilling er knyttet opp mot ulike kompetanseområder samt utdanning. Jeg vil i det følgende drøfte ideene fra dokumentene kategorisk, og med utgangspunkt i gjeldende teori. Ideene som drøftes er knyttet opp mot forskningsspørsmålene, og det er tatt utgangspunkt i det som fremkommer i dokumentene som er relevant.

Med bakgrunn i den unisone anbefalingen om krav til mastergrad, skal det innledningsvis drøftes fordeler og ulemper med dette utdanningskravet, før kompetanseområdene drøftes. Til sist aktuell situasjon, videre forskning og avslutning.

6.1 Grunnlag for krav om mastergrad

Det er tidligere i denne oppgaven presentert en rekke offentlige utredninger og rapporter som peker på omfattende svikt i barnevernet. Som presentert i del 5 ses det en klar forforståelse og enighet i samtlige dokumenter at svikt i barnevernstjenestens arbeid omhandler kompetansemangel hos de ansatte. Dette funnet henger til dels sammen med et annet funn, som omhandler at det ikke har vært stilt krav til utdanning i den foregående loven. Særlig Bufdir (2019, s. 5) viste til at det var lite konkrete krav til kompetanse i barnevernet og at det ikke var sammenheng mellom arbeidsoppgaver og utdanningsbakgrunn.

Kravet til mastergrad i barnevernet synes tuftet på solid forskning. Det fremstår med bred politisk og overordnet faglig enighet om at krav til mastergrad er det rette kompetansehevingstiltaket. Dette vil naturlig nok gi høy kompetanse og styrke ferdigheter og kunnskap som svarer til kompetansebehovet i tjenestene. I tillegg er det nærliggende å tro at det vil øke legitimiteten og bedre omdømmet til barnevernet. Det å sidestille arbeid i barnevernet med andre yrkesgrupper som barnevernet samarbeider med, for eksempel lærere og psykologer, vil sannsynligvis medføre økt anseelse.

Krav til mastergrad vil i større grad stå i forhold til kompleksiteten i barnevernet og alvorlighetsgraden i arbeidsoppgavene.

Herberg & Kvaran (2019, s. 51) skisserer at ulike lovverk, forskrifter og offentlige utredninger sammen med forskning og fagutvikling stiller stadig større krav til innhold i utdanning og barnevernsarbeiderens yrkesutøvelse.

Med dette som bakteppe kan det synes selvsagt at også kompetansen hos de som utfører arbeid i barnevernet må heves, for å svare til de økte forventningene.

På den andre siden finner vi at det vil være en relativt tidkrevende prosess å utdanne de ansatte i barnevernet til mastergrad. Dette skal da gjøres i kombinasjon med jobb, og uten at det genererer nye avvik i tjenestene. I forlengelsen av dette er spørsmålet om alle ansatte i barnevernet ønsker, kan eller vil gjennomføre en slik utdanning. Dersom ansatte med lang erfaring ikke tilfredsstillende utdanningskravet, kan tjenesten potensielt miste lang og praktisk erfaring fra barnevernet.

Når det kommer til rekruttering, er spørsmålet om dette vil gjøre mer attraktivt å jobbe i barnevernet, og at flere vil søke til denne utdanningen og yrket. Eller vil det på den andre siden medføre rekrutteringsutfordringer i lys av at det blir færre som har den kompetansen som kreves?

Til sist finner vi kostnader for arbeidsplassen knyttet til utdanning av ansatte. Det vil medføre noe fravær fra arbeidet i forbindelse med kompetanseheving, som kan medføre at det blir mindre kapasitet til å håndtere arbeidsoppgaver, som allerede mangler ressurser. Etter endt utdanning vil det medføre økte lønnskostnader for kommunen.

6.2 Forvaltningskompetanse og analytisk kompetanse

I kapittel 2 viste jeg hvordan de ulike utredningene og rapportene viste til mangler knyttet til analytisk kompetanse og forvaltningskompetanse i barnevernet. Videre så vi i kapittel 3 hvordan man i faglitteraturen har vært opptatt av forvaltningskompetanse og analytisk kompetanse, og hvordan dette har blitt sett på som en særlig viktig del av kunnskapen som forventes av ansatte i barnevernstjenesten. I foregående del pekte jeg på hvordan det i flere av tekstene er påpekt at det mangler kompetanse i analytisk arbeid.

Det er min konklusjon etter funn og tolkning av dokumentene, at både de politiske og de faglige tekstene støtter seg på forskningslitteraturen og den gjeldende faglige oppfatningen.

Det som i mindre grad er drøftet i dokumentene er *hvordan* en mastergrad skal svare til manglene knyttet til analytisk kompetanse. Å ta en mastergrad, er det ensbetydende med å få god analytisk kompetanse? Mastergrad er en høyere akademisk grad, som stiller krav til analytiske ferdigheter, særlig når man i avslutningen skal skrive et større selvstendig arbeid. Det er nærliggende å tenke at de kvalifikasjoner man får ved å skrive en masteroppgave har overføringsverdi til arbeidshverdagen i barnevernstjenesten.

På den ene siden vil det nok ikke være omstridt at barnevernstjenestens arbeid i stor grad omhandler saksbehandling og forvaltning av gjeldende lovverk, og at det er behov for både forvaltningskompetanse og analytisk kompetanse. NOU 2009:8 (s. 9) beskriver at profesjonelle i barnevernet må ha betydelig juridisk innsikt og evne til å utøve skjønn og kompetanse til å dokumentere og utforme vedtak i samsvar med lovens vilkår og samtidig kjenne rammebetingelsene for egen virksomhet. Utvalget mener at denne forvaltningskompetansen utgjør en viktig bærebjelke i utdanningen.

Samtidig kan man på den andre siden påpeke at dette er dette bare en del av den komplekse arbeidshverdagen en ansatt i barnevernstjenesten må forholde seg til. For i tillegg til saksbehandling og forvaltning av lovverk, er arbeidet i stor grad preget av kontakt med barn og deres familier, enten det er i form av møter, samtaler eller telefonisk kontakt. For at barnevernstjenesten skal kunne tilby tjenester med god nok kvalitet for barn og deres familier, er man i behov av mer enn evne til god skriftlig fremstilling, metodikk og analyser.

Det kan hevdes at det noe ensidig er fokusert på analytisk kompetanse og forvaltningskompetanse, og det reiser spørsmålet om hvordan de som arbeider i tjenestene skal tilegne seg kompetanse til å benytte en systematisk, analytisk og metodisk tilnærming i arbeidet, og hvilke kunnskap dette omhandler. På den ene siden kan man tilegne seg kompetanse basert på forskning og vitenskap, på den andre siden har man kompetanse som utvikles som personlige ferdigheter. Flere av tekstene foreslår at det innføres krav om

mastergrad og at dette er begrunnet i at saksbehandlings- og tiltaksoppgavene krever høyere analytisk kompetanse og en større bredde i kunnskap enn det man oppnår via bachelorgrad.

Det kan synes som om det i tekstene fremkommer et syn på at utdanning er det foretrukne kompetansehevingen, og at man ved dette utvikler forvaltningskompetanse og analytisk kompetanse.

For å utvikle en kritisk analytisk kompetanse trengs det kjennskap til ulike teoretiske perspektiver og å anvende disse i arbeidshverdagen. Det å gjennomføre en masterutdanning vil sannsynligvis styrke de analytiske ferdighetene, men det er grunn til å tro at det er behov for satsing på flere områder. Det å utvikle analytiske ferdigheter krever også organisatoriske forutsetninger i tjenestene, en praksis og et faglig fellesskap som grunnlag for kritisk refleksjon over egen yrkesutøvelse. Sannsynligvis er det også behov for veiledning og oppfølging i arbeidet.

6.3. Forsvarlighetskravet: tilstrekkelig kompetanse og nødvendige faglige kvalifikasjoner

Det er særlig interessant at NOU 2016:16 *ikke* foreslår å lovfeste krav til utdanning for å jobbe i barnevernet, og jeg har gått nærmere inn i begrunnelsen for å ikke lovfeste et utdanningskrav. Som vist til tidligere, er det i utredningen drøftet at forsvarlighetskravet er tilstrekkelig med tanke på at det skal være tilstrekkelig kunnskap og kompetanse i barnevernet. Med dette som bakteppe skal vi gå litt nærmere inn i forsvarlighetskravet.

Barn og deres familier som mottar hjelp og støtte fra barnevernet har ofte komplekse og sammensatte problemer, og er i behov av at det iverksettes tiltak rettet mot flere områder. Til tross for at det er bred enighet om at det er kompetansemangel i den kommunale barnevernstjenesten, er det imidlertid bare utvalget som har utarbeidet NOU 2016:16, som *ikke* har foreslått å lovfeste kravet til mastergrad.

For når man på den ene siden kan være kritisk til at det er foreslått mastergrad som tiltak for å sikre forsvarlige tjenester til barn og familier, kan man på den andre siden undre seg over at det *ikke* er foreslått å lovfeste krav til utdanning i den nye barnevernsloven.

Dette er i utredningen begrunnet at man ikke foreslår å lovfeste krav til utdanning med begrunnelse i at lovens bestemmelse om forsvarlighetskrav synes å være dekkende. I det foregående kapitlet ble det vist til forsvarlighetskravet, og vurderingen av hva det innebærer knyttet opp mot kompetanse:

«Ansatte og andre som utfører arbeid etter loven må ha tilstrekkelig kompetanse og nødvendige faglige kvalifikasjoner til å utføre sine oppgaver» (NOU 2016: 16, s. 59).

Det er imidlertid vanskelig å finne argumentasjon i utredningen for vurderingen knyttet til at forsvarlighetskravet er dekkende i lys av behov for kompetanse. For hva menes med «tilstrekkelig kompetanse og nødvendige faglige kvalifikasjoner»?

Det kan synes som om det brukes ord og betegnelser som vanskelig kan forstås uten nærmere definisjon, og som gjør det lite målbart. For det første vil det variere fra situasjon til situasjon og til og med i ulik kontekst hva som er *tilstrekkelig kompetanse*. Man kan ha tilstrekkelig kompetanse til å utføre arbeid på et område, men mangle kompetanse til å ivareta arbeidet på et annet område. En ansatt i barnevernstjenesten kan for eksempel ha tilstrekkelig kompetanse til å utføre en samtale med et barn, men kan på den andre siden mangle kompetanse til skriftliggjøring av samtalen i tråd med gjeldende lovers krav til dokumentasjon.

For det andre er begrep som *tilstrekkelig kompetanse* vanskelig å måle for den eller de som har ansvar for å sikre forsvarlig drift i tjenesten.

Det fremkommer ingen nærmere definisjon av hva som er nødvendige faglige kvalifikasjoner. Det kan synes som om bruken av ordet *nødvendig* er en form for minimumsstandard, det absolutte minimum og en nedre grense av hva som kreves. Men hva legges i *faglige kvalifikasjoner*? Arbeid i barnevernstjenesten krever kunnskap om en rekke fagområder, uten at dette er nærmere definert i utredningen.

I utredningen kan man finne uttalelser som «*forsvarlighetskravet er en rettslig standard*» - og det er videre beskrevet at normer utenfor loven bestemmer det nærmere innholdet i kravet (NOU 2016:16, s. 59). I forlengelsen av forsvarlighetskravet, hva innebærer en rettslig

standard, og hvordan forstå dette i lys av hva som er tilstrekkelig kompetanse og nødvendige kvalifikasjoner?

Videre i utredningen følger beskrivelser om at:

«Forsvarlighetskravet er en rettslig standard. Dette innebærer at normer utenfor selve loven bestemmer det nærmere innholdet i kravet. Innholdet i kravet utvikles over tid og med utgangspunkt i anerkjent faglig praksis i barnevernet, fagkunnskap fra utdannings- og forskningsinstitusjonene, faglige retningslinjer og generelle samfunnsetiske normer i samfunnet» (NOU 2016:16, s. 59).

Dette kan synes å fungere som en form for presisering av hva som kan legges i at forsvarlighetskravet er en rettslig standard, men det er fremdeles lite målbart. På dette tidspunktet i utredningen tilføres flere overordnede begrep som *«anerkjent faglig praksis i barnevernet»*. Dette bidrar til å gi begrepet noe definisjon, men samtidig medfører det ytterligere rom for tolkning og skjønsmessige vurderinger. På den andre siden kan man si at en slik løs definisjon på begrepene medfører at man i fremtiden kan tillegge begrepet andre meninger, i takt med den faglige utviklingen og samfunnsmessige endringer for øvrig.

Det finnes støtte for at forsvarlighetsbegrepet kan bli for vagt og uten definisjon fra lovgivers side. Blant annet Brynildsrud (2019) peker på at den foregående loven ikke inneholder bestemmelse om kompetanse i barnevernet og problematiserer nettopp at forsvarlighetskravet kan bli en fanebestemmelse, som ikke gir et klart innhold av hva som menes med det.

Jeg finner ikke definert hva som er tilstrekkelig kompetanse, noe som medfører at dette blir en skjønsmessig vurdering for den som har ansvar for at tjenesten utfører forsvarlige tjenester.

Når det ikke finnes definert i forarbeidene hva som kreves for å ha tilstrekkelig kompetanse og nødvendige faglige kvalifikasjoner, er det på den ene siden vanskelig for kommunen å vite hva man trenger for å sikre forsvarlige tjenester. På den andre siden gir det ikke tilsynsmyndigheten en rettesnor for å vurdere om forsvarlighetskravet er oppfylt. Her er det betimelig å vise til Bufdir (2019, s. 5) sin vurdering knyttet til at det tidligere har vært lite konkrete krav til kompetanse i barnevernet og at det ikke var sammenheng mellom arbeidsoppgaver og utdanningsbakgrunn.

6.4 Personlig kompetanse

Som vist til tidligere, er det i dokumentene fremhevet at det mangler analyser, barnevernsfaglige vurderinger og begrunnelser i barnevernstjenesten. Det er imidlertid i mindre grad drøftet andre kompetansehevingstiltak.

For mens det synes å være fokus på ferdigheter for å styrke saksbehandling og offentlig forvaltning, er andre kvalifikasjoner viet nokså lite oppmerksomhet i dokumentene. Som tidligere nevnt, er dette bare en del av arbeidet i barnevernstjenesten, og det er i tillegg behov for å inneha en rekke andre ferdigheter for å utføre arbeid i barnevernstjenesten.

I tillegg til fagkunnskap, trenger en kompetent fagperson å inneha menneskelige ferdigheter i møte med mennesker i en krevende og sårbar situasjon, også kalt personlig kompetanse. Skau (2018) beskriver viktigheten av personlig kompetanse i møte med mennesker, og at dette er en del av den samlede profesjonelle kompetansen.

Når det i faglitteraturen og i tråd med anerkjent, forskningsbasert kunnskap foreligger tydelige føringer i forhold til den menneskelige og personlige kunnskap i møte med mennesker i sårbare situasjoner, er det underlig at dette ikke blir løftet frem som viktig kunnskap i barnevernet.

Nordstoga (2018) beskriver at kunnskapsbasert praksis gjerne trekkes frem som et tegn på god kvalitet i tjenesteutøvelsen. Dermed gjenstår spørsmålet om hvordan man med krav til masterutdanning kan sikre at man ivaretar den personlige kompetansen, som trengs for å sikre god nok tjenesteutøvelse?

I NIFU sin rapport fremkommer det etter survey gjennomført, at brukerorganisasjonene som er intervjuet etterlyser et større fokus på ansattes personlige kompetanse og kommunikasjonsferdigheter (Røsdal et al., 2017, s. 10). Det er tankevekkende at tjenestemottakerne i barnevernet ønsker et styrket fokus på personlig kompetanse og kommunikasjonsferdigheter. Det illustrerer betydningen av kvaliteter som fremkommer i møter mellom mennesker i en sårbar situasjon.

I samme rapport presenteres barnevernslederens syn på saken, etter gjennomført survey. Barnevernslederne etterspør en styrket grunnutdanning, men viser til opplæring og veiledning

i jobbsituasjonen som den klart viktigste faktoren for å forbedre kompetansen i tjenesten. Lederne i barnevernet ser imidlertid ikke noe stort behov for å rekruttere flere ansatte med mastergrad (Røsdal et al., 2017, s. 10). Dette synet støttes av barnevernsleder i Kongsvinger barnevernstjeneste, Tone Risvoll Kvernes, som uttalte at hun mener at personlige egenskaper er viktigere enn en mastergrad og at barnevern først og fremst er et menneskefag. Dette ble nærmere omtalt i punkt 2.1.2.

6.5 Kvalitet og lengde på utdanningene

Som vi så i punkt 5.3, ble det i lys av det andre forskningsspørsmålet gjort funn i tekstene knyttet til at utdanningstilbudet ikke er bra nok. Det ble i flere dokumenter påpekt at utdanningene er for korte (Bufdir, 2019) og at utdanningstilbudet i dag ikke er godt nok (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017; Prop 133 L), og at det ikke svarer til barnevernets samfunnsmandat og kompetansebehov.

Et annet interessant poeng er at Bufdir (2019) peker på at utdanningene som retter seg mot arbeid i barnevernet er *«lavt finansiert og preget av stor variasjon»* (s. 4). Dette innebærer at undervisningen foregår i store grupper og med mindre mulighet for å vurdere hvorvidt studentene er skikket for arbeid i barnevernet. Dette reiser også spørsmålet knyttet til kvaliteten på grunnutdanningene, når det påpekes store variasjoner. Dette medfører at kommunene i mindre grad kan vite hvilke kompetanse man besitter når man er ferdig utdannet.

I forlengelsen av dette fremkommer det i rapporten fra Bufdir (2019) at utdanningene blir for teoretiske. Dette kan forstås i kontrast til at det nå har kommet et lovkrav om mastergrad for å jobbe i barnevernet, da en slik mastergrad vurderes i stor grad å være teoretisk, og med mindre oppfølging fra utdanningsinstitusjonen enn ved bachelorutdanning.

For hvis det på den ene siden påpekes at utdanningene er for teoretiske, og på den andre siden hevdes at kompetansemangelen i barnevernet skal avhjelpes med at de ansatte har mastergrad, må nødvendigvis utdanningene gjøres mer praksisnære.

NIFU har i sin kompetansekartlegging og ved gjennomgang av relevante utdanninger, forespurt både ledere og andre ansatte i barnevernstjenesten, samt brukerorganisasjoner om kompetansenivået. Ved gjennomgang av studieplaner og læringsutbyttebeskrivelser avdekkes det ingen åpenbare svakheter i hvor godt studentene forberedes på arbeidet i barnevernstjenesten (Røsdal et al., 2017, s. 10).

Bufdir (2019, s. 5) viser til sin egen undersøkelse blant de ansatte i barnevernet, der det fremkommer at kun 35 prosent mener at dere grunnutdanning i stor eller svært stor grad gå de dem et grunnlag for å arbeide i tjenesten.

Slik jeg ser det er dette en kritikk til grunnutdanningene i barnevernet, måten de er organisert på, og at det bevilges for lite midler. Det pekes på at utdanningene er underfinansierte og at det er dette som medfører at det blir for lite oppfølging. Det reiser spørsmålet om en treårig bachelorutdanning i utgangspunktet er tilstrekkelig? Burde man heller sette inn innsatsen på å styrke grunnutdanningene og sørge for at de er gode nok, fremfor å satse på masterutdanninger? Dette synet underbygges i NIFU sin kompetansekartlegging der det vises til en survey som er sendt ut til barnevernsledere, der det fremkommer at det etterspørres en styrking av grunnutdanningene (Røsdal et al., 2017).

Det er imidlertid et klart dilemma mellom en sterkere praksisorientering og en vektlegging av teoretisk kunnskap i studiet. Det er brukerorganisasjonene som ønsker en sterkere vektlegging av personlige og praktiske ferdigheter, mens kompetansekartleggingen synes i noe grad å avdekke svakheter i de ansattes kompetanse på metode, dokumentasjon og analytiske ferdigheter (Røsdal et al., 2017, s. 9).

I forlengelsen av at det norske barnevernet har kortere utdanning enn de andre nordiske land, finner vi et synspunkt fra direktoratet om at *«alvoret og kompleksiteten i barnevernets arbeid ikke har vært tilstrekkelig anerkjent i Norge»* (Bufdir, 2019, s. 4). Ved å heve kravet for å arbeide i barnevernet til mastergrad, vil det potensielt bidra til å øke anerkjennelsen og legitimiteten i barnevernet.

Også Prop. 133 L peker på lengden på utdanningene, og mener at utdanningsnivået i barnevernet i Norge er lavere når det sammenlignes med barnevernet i andre nordiske land. I tillegg er utdanningsnivået lavere sammenlignet med andre yrkesgrupper som barnevernet regelmessig samarbeider med, eksempelvis psykologer, lærere og advokater. I tillegg er det trukket frem at mange ansatte i barnevernet gir uttrykk for at de ikke har nok kompetanse til å utøve sentrale kjerneoppgaver i yrket (Prop.133L, s. 41).

Bufdir (2019) problematiserer fraværet av en tydelig profesjon som kan ivareta kjernekompetansen i barnevernet, og beskriver at det ikke er et felles faglig fundament som i tilstrekkelig grad kan innramme det tverrfaglige arbeidet, og sørge for at barn og unge møtes med tilfredsstillende grunnkompetanse. Utredningen peker på at det ikke er et skille eller en felles forståelse av hva som utgjør barnevernets kjernekompetanse og hva som er supplerende kompetanse.

«Vi anbefaler derfor at det innføres en ny modell med to masterutdanninger som er særlig relevant for arbeid i barnevernet, men også med sårbare barn og unge generelt. Den ene av disse bør være en femårig integrert master i barnevern. Vi anbefaler at yrkestittelen barnevernspedagog flyttes til denne graden. Vi mener at en enhetlig femårig integrert masterutdanning for barnevernspedagoger vil ivareta barnevernets behov for kompetanse gjennom å skape en tydeligere og mer forutsigbar kjernekompetanse og gi bedre faglig progresjon, grunnlag for sikkerhetsvurderinger og praksisnærhet» (Bufdir 2019, s. 8).

6.6. Aktuell situasjon og videre forskning

Den 8. april 2024 sender Barne- og familiedepartementet ut et høringsnotat, med forslag til endringer i barnevernsloven. En av endringene som foreslås her, er å lempe på kravet til mastergrad.

Departementet skriver i høringsnotatet at kompetansekravet var begrunnet i at de ansatte i de kommunale barnevernstjenestene skulle ha best mulige forutsetninger for å løse sine oppgaver og å stå i krevende saker, også sett i sammenheng med at barnevernssaker ofte er kompliserte. Samtidig blir det fremhevet at kompetansekravene hadde til hensikt å styrke barnevernets anseelse og status, styrke innholdet i utdanningene samt bedre mulighetene for å tiltrekke seg kompetente fagpersoner (Barne- og familiedepartementet, 2024, s. 261-262).

Avslutningsvis i denne oppgaven vil jeg stille meg undrende til dette høringsnotatet med forslag til endringer, så kort tid etter at den nye barnevernsloven trådte i kraft. Det er overraskende at det iverksettes et så omfattende utdanningskrav, for så å foreslå å avvikle det. Hvorfor kommer det nå? Kommunene har så vidt fått muligheten til å planlegge for, og å gjennomføre kompetanseheving i tråd med utdanningskravet i barnevernsloven. På den ene siden stilles det stadig større krav til barnevernstjenestens arbeid med barn og unge, på den andre siden foreslås det nå å stille mindre krav til de som skal utføre arbeidet.

Den omfattende kritikken barnevernet har vært gjenstand for, over en lang periode er godt dokumentert i denne oppgaven. Kritikken er rettet fra flere hold, og det er gjentagende problematikk. Dette gir inntrykk av en tjeneste som ikke er i stand til å forbedre praksis. Det omfattende kompetanseløftet som er iverksatt i barnevernstjenesten synes heller ikke å ha synlig effekt. Så sent som i 2022 kom «Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningspraksisen i det kommunale barnevernet» med følgende vurdering:

«Etter Riksrevisjonens vurdering har den omfattende kompetansesatsingen så langt ikke ført til vesentlige forbedringer i forvaltningspraksisen. Undersøkelsen viser at kompetansestrategien hittil ikke har gitt barnevernstjenestene tilstrekkelige verktøy til å innarbeide nye arbeidsmåter i det daglige arbeidet. Det er Barne- og familiedepartementets ansvar å sikre at kompetansetiltakene får effekt, og tilrettelegge for at Bufdir innretter virkemidlene slik at tjenestene blir bedre og rettssikkerheten til barn og foreldre ivaretas. Riksrevisjonene mener at departementet ikke har sikret at kompetansetiltakene har ført til større forbedringer så langt. Dette er kritikkverdige» (Riksrevisjonen, 2022, s. 10).

Det hadde vært interessant om man kunne forsket videre på kvaliteten i barnevernet, dersom man øker utdanningsnivået.

6.7. Avslutning

Målet har vært å besvare problemstillingen min:

Hvordan begrunnes lovfestet krav til mastergrad i forarbeidene til den nye barnevernsloven?

Jeg har i denne oppgaven vist til sentrale funn etter gjennomført idéanalyse av de utvalgte dokumentene. Det synes å være klar enighet i de seks dokumentene om at arbeidet i barnevernet er komplekst og sammensatt av flere fagfelt, som følgelig stiller høye krav til kompetanse hos de ansatte som skal utføre arbeid i tjenesten. Det er ikke omstridt at det er behov for kompetanseheving i tjenesten, men det er skissert ulike tilnæringsmåter.

Jeg har vist til at kanskje det tyngst veiende argumentet for å kreve utdanning i form av mastergrad for å arbeide i barnevernet, omhandler den klare forforståelsen om at mangel på kompetanse er den direkte årsaken til svikt i barnevernets tjenester. Sammenvevet med denne årsaksforklaringen finner vi en forforståelse om at siden det ikke har vært krav til mastergrad i den foregående lov, så har man ikke ansatt flere med akademisk bakgrunn.

I tillegg har tekstene vist meg at det i dagens utdanningsinstitusjoner pekes på mangelfulle grunnutdanninger og variasjoner knyttet til hva en barnevernsarbeider får av kompetanse etter endt utdanning.

Når det i tekstene beskrives hva som er kompetansebehovet i barnevernet, trekkes det særlig frem mangler ved analytisk kompetanse, forvaltningskompetanse og juridisk kompetanse i dagens barnevern. Noen av tekstene peker på viktigheten av personlig kompetanse hos barnevernsarbeideren. Det er imidlertid ikke mangel på personlig kompetanse som tilskrives å være årsak til svikt i barnevernet.

LITTERATURLISTE

- Asdal, K. & Reinertsen, H. (2022). *Hvordan gjøre dokumentanalyse. En praksisorientert metode*. Cappelen Damm Akademisk.
- Aveyard, H. (2019) *Doing a literature review in health and social care. A practical guide*. London: Open University Press
- Barnevernloven (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100).
<https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1992-07-17-100>
- Barnevernsloven (2021). Lov om barnevern (LOV-2021-06-18-97).
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97?q=barnevernsloven>
- Barne- og familiedepartementet (2024) *Høringsnotat – forslag til endringer i barnevernsloven mv. (kvalitetsreform)*.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/3e8bfa8c92e74cd08cffb20449e3f29c/horingsnotat-kvalitetsreform.pdf>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2017) *Mer kunnskap – bedre barnevern. kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024*.
<https://www2.buudir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004251>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2019). *Utredning av kompetansehevende tiltak i barnevernet*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.
<https://www2.buudir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00005020>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2022). *Faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.
<https://www.buudir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/kompetanse-og-utdanning-for-kommunalt-barnevern-anbefalinger.pdf>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (u.å.) *Barnevernsreformen – en oppvekstreform*. Buudir.no.
<https://www.buudir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/barnevernsreformen/>
- Bergstrøm, G. og Boréus, K. (2005). samhällsvetenskaplig text- og diskursanalys. I G. Bergstrø, og K. Boréus (Red.), *Textens mening og makt* () 2. oppl., s.9-42. Studenlitteratur.
- Bratberg, Ø. (2021). *Tekstanalyse for samfunnsvitere*. Cappelen Damm Akademisk.
- Edgren, H., Nordberg, K. H. & Roos, M. (2021). *Masteroppgaven i samfunnsfag: En håndbok for lærerstuderenter*. Universitetsforlaget.

- Fontene (2020, 6 april). *Barnevernsleder ut mot regjeringens krav om mastergrad*.
<https://fontene.no/nyheter/barnevernsleder-ut-mot-regjeringens-krav-om-mastergrad-6.47.693861.9b64d6c382>
- Forskrift om nasjonal retningslinje for barnevernspedagogutdanning i Norge. (2019). *Forskrift om nasjonal retningslinje for barnevernspedagogutdanning i Norge*. Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-03-15-398>
- Grimen, H (2008) Profesjon og kunnskap, I: Molander, A & Terum, L. I. (red.) Profesjonsstudier. Universitetsforlaget.
- Gunnarsdottir, H. M og Studsrød, I. (2019) Barnevernspedagogens emosjonelle arbeid – å bruke seg selv. I: Studsrød, I., Paulsen, V., Kvaran, I. og Mevik, K. (red.), *Barnevernspedagog. En grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Haugevik, K. & Neumann, C. B. (2020) Staten, barnevernet og utenrikspolitikken. *Nytt Norsk Tidsskrift*, 37 (1), 5-18. <https://doi-org.ezproxy.inn.no/10.18261/issn.1504-3053-2020-01-02>
- Helsetilsynet (2015). «Bare en ekstra tallerken på bordet?» Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2013 og 2014 med kommunenes arbeid med oppfølging av barn som bor i fosterhjem. (1/2015). <https://www.helsetilsynet.no/publikasjoner/rapport-fra-helsetilsynet/2015/bare-en-ekstra-tallerken-pa-bordet/>
- Helsetilsynet (2019). *Det å reise vasker øynene. Gjennomgang av 106 barnevernssaker*. (2019). <https://www.helsetilsynet.no/publikasjoner/rapport-fra-helsetilsynet/2019/det-a-reise-vasker-oynene.-gjennomgang-av-106-barnevernssaker/>
- Herberg, E. B. & Kvaran, I. (2019) Barnevernspedagogutdanningen og profesjonsutøvelsen i historisk perspektiv. I: Studsrød, I., Paulsen, V., Kvaran, I. og Mevik, K. (red.), *Barnevernspedagog. En grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Khrono (2021, 19 april). *Uenighet om hvordan masterkrav i barnevernet skal møtes*.
<https://www.khrono.no/uenighet-om-hvordan-masterkrav-i-barnevernet-skal-motes/570379>
- Nordstoga, S. (2018) Kunnskapsbasert praksis. Et tilstrekkelig begrep i barnevernet? I: Ask, T. A. & Eide, S. B. (red.), *Barnevernets begreper - i bevegelse*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- NOU 2000:12 (2000). *Barnevernet i Norge – Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer*. Barne- og familiedepartementet.
- NOU 2009:8 (2009). *Kompetanseutvikling i barnevernet – kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning*. Barne- og likestillingsdepartementet.

- NOU 2016:16 (2016). Ny barnevernslov – sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse. Barne- og likestillingsdepartementet
- NOU 2017:12 (2017). *Svikt og svik. Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- NOU 2023:7 (2023). *Trygg barndom, sikker fremtid. Gjennomgang av rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernet*. Barne- og familiedepartementet.
- Prop 106 L (2012-2013). *Endringer i barnevernloven*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/7d0ea1b89cc54939b17e69a20d5f7b48/no/pdfs/prp201220130106000dddpdfs.pdf>
- Prop. 133 L (2020-2021). *Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven*. Barne- og familiedepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/f325e4de00fb472f85a7a2b94124f531/no/pdfs/prp2020210133000dddpdfs.pdf>
- Prop. 73 L (2016-2017). *Endringer i barnevernloven (barnevernsreform)*. Barne- og likestillingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/67954c9d29dd4c0ca3134e0931f32fdc/no/pdfs/prp201620170073000dddpdfs.pdf>
- Regjeringen (2020, 19 juni) <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forskrift-om-nasjonal-retningslinje-for-masterutdanning-i-barnevernsarbeid/id2691404/?expand=horingsbrev>
- Riksrevisjonen. (2022). *Dokument 3:5 (2022-2023). Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningspraksisen i det kommunale barnevernet*. Riksrevisjonen.
<https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/NO-2022-2023/forvaltningspraksisen-i-det-kommunale-barnevernet.pdf>
- Røsdal, T., Nesje, K., Aamodt, P. O., Larsen, E. & Tellmann, S. M. (2017). *Kompetanse i den kommunale barnevernstjenesten. kompetansekartlegging og gjennomgang av relevante utdanninger*. NIFU rapport 28:2017. <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/bitstream/handle/11250/2487943/NIFUrapport2017-28%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Skau, G. M. (2018) *Gode fagfolk vokser. Personlig kompetanse i arbeid med mennesker*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. 5. utgave. Fagbokforlaget.